

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Hudební katedra

Role rodičů ve výuce hry na nástroj v prvním cyklu ZUŠ
Bakalářská práce

Autor: Gabriel Forman
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice (Bc. učitelství)
Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání
Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: PhDr. Jindra Vondroušová Ph.D.
Oponent práce: Mgr. et Mgr. Marie Kováříčková

Zadání bakalářské práce

Autor: Gabriel Forman

Studium: P16P0103

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání, Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: a) **Bakalářský houslový koncert** b) **Role rodičů ve výuce hry na nástroj v prvním cyklu ZUŠ**

Název bakalářské práce a) Bachelor violin concert / b) Role of Parents in Musical Instrument Education in the First Cycle of Elementary Music Schools

AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je složena ze dvou částí. První část je tvořena sólovým koncertním výkonem (minimálně půlrecitálem), jehož předpokladem je vysoká úroveň technických dovedností studenta. Koncertní vystoupení má na základě vhodně zvolené dramaturgie prezentovat interpretační kvality diplomanta a jeho schopnost adekvátního stylového přístupu k interpretaci jednotlivých skladeb. Ke koncertnímu výkonu se váže druhá, teoretická písemná část v rozsahu cca 20-30 stran. V této bakalářské práci bude zkoumána role rodičů ve výuce hry na nástroj u dětí mladšího školního věku. Hlavním výzkumným cílem práce bude zjistit, zda je přítomnost rodiče (jak na hodinách, tak i u cvičení) důležitá, vyžadovaná, realizovaná a zda je jejich podíl odlišný v závislosti na typu hudebního nástroje. Teoretická část bude zaměřena na různé výukové metody hry na hudební nástroj a role, které v nich rodiče případně mají. Uváděny budou možnosti a důvody spolupráce rodičů a učitelů ZUŠ. Praktická část se bude skládat z dotazníku pro rodiče a z rozhovorů s učiteli ZUŠ. Dotazník bude zaměřen především na to, zda a kolik času stráví rodiče u cvičení svých dětí a účastní-li se samotných lekcí, a pokud ano, tak jakým způsobem. V rozhovorech budou zjišťovány konkrétní výsledky a hudební vývoj žáků s ohledem na participaci na hudebním vzdělávání, postoje učitelů k účasti rodičů na osvojování si hry na hudební nástroj a zkušenosti, které spolupráce s rodičem přinesla.

Hudební psychologie / Marek Franěk ISBN: 978-80-246-0965-2 Škola hry na housle 1 / Josef Micka, Magdalena Micková ISBN: 979-0-2601-0053-4

Garantující pracoviště: Hudební katedra,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Dalibor Hlava
PhDr. Jindra Vondroušová, Ph.D.

Oponent: Mgr. et Mgr. Marie Kováříčková
Mgr. Jaromír Křováček

Datum zadání závěrečné práce: 16.1.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 5. března 2022

Rád bych poděkoval vedoucí bakalářské práce, paní PhDr. Jindře Vondroušové Ph.D., za velikou míru trpělivosti, ochoty a za odbornou pomoc při zpracovávání této práce.

Anotace

FORMAN, Gabriel. *Role rodičů ve výuce hry na nástroj v prvním cyklu ZUŠ*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 83 s. Bakalářská práce.

Tato práce se zabývá rolí rodičů ve výuce hry na nástroj se zaměřením na první cyklus ZUŠ. Práce je členěna do dvou hlavních kapitol. První z nich představuje pohled odborníků na roli rodiče ve výuce hry na nástroj, odborné publikace a studie zabývající se vztahy mezi rodiči a školou, rodiči, žáky a učiteli, dále studie zabývající se důvody, proč mají rodiče zájem o hudební vzdělání dětí především v raném věku a také pohled různých škol hry na nástroj na participaci rodičů ve výuce. Druhá polovina práce se pak zaměřuje na poměry na českých základních uměleckých školách. Zkoumán je přístup rodičů i učitelů k participaci rodičů ve výuce, to, zda a jak rodiče s dětmi cvičí a také zda a jak jsou rodiče zapojováni do života školy. Toto je zkoumáno prostřednictvím dvou dotazníkových šetření, jednoho pro učitele ZUŠ a druhého pro rodiče žáků ZUŠ.

Klíčová slova: role rodiče, hra na nástroj, ZUŠ

Annotation

FORMAN, Gabriel, *Role of Parents in musical instrument education in the first cycle of elementary music schools*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 83 pp. Bachelor Thesis.

This thesis explores the role parents have in instrumental music education with a focus on the first cycle of elementary music schools. The thesis is divided into two main chapters. The first one describes views of experts on the role of parents in instrumental music education, relations between parents, pupils and teachers, parents and schools, reasons why parents want their children to attend music courses and the views of various instrumental teaching methods and schools on the involvement of parents. The second chapter delves into the approach of both parents and teachers towards parental involvement in lessons, the amount of practice time parents spend with their children and also their involvement in school life. These are explored through two surveys, one for music teachers and one for parents.

Keywords: role of parents, teaching a musical instrument, elementary music schools

OBSAH

ÚVOD	9
I Teoretická část	10
1 Typy rodičovské podpory při výuce hry na nástroj	10
1.1 Konativní podpora	10
1.2 Kognitivní podpora	11
1.3 Emoční podpora	11
2 Vztahy rodič – žák – učitel	13
3 Vztahy mezi rodičem a školou	15
4 Cíle rodičů přihlašujících děti do hudebních kurzů v raném věku	18
5 Změny rodičovské role v závislosti na věku dítěte	20
6 Pohled především houslových škol na participaci rodiče ve výuce	22
6.1 Talent Education Shinichi Suzukiho	22
6.2 Metoda Colourstrings	23
6.3 Pohled českých autorů houslové výukové literatury na participaci rodiče ve výuce	24
6.4 Pohled škol hry na další nástroje na participaci rodiče ve výuce	24
7 Shrnutí teoretické části	26
II Praktická část	27
8 Výzkumné šetření na téma „Role rodičů ve výuce hry na nástroj v prvním cyklu ZUŠ“	27
8.1 Výzkumný cíl praktické části	27
8.2 Metodika výzkumného šetření	27
8.3 Popis výzkumného souboru	29
8.3.1 Dotazník pro učitele hry na nástroj	29

8.3.2 Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ	30
8.4 Popis výsledků	32
8.4.1 Hlavní zjištění	32
8.4.2 Podrobná analýza	32
8.4.2.1 Rodič v hodinách	32
8.4.2.2 Rodič a cvičení	41
8.4.2.3 Způsoby motivace rodičů ze strany učitelů	43
8.4.2.4 Rodič a učivo	44
8.4.2.5 Rodič a život školy	46
8.4.2.6 Komunikace s rodiči	47
8.4.2.7 Změny v přístupu v době pandemie koronaviru	47
8.4.3 Shrnutí	48
8.5 Diskuse a návrh dalšího bádání	51
8.5.1 Diskuse	51
8.5.2 Návrh dalšího bádání	52
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
PŘÍLOHY	59

ÚVOD

Pro toto téma bakalářské práce jsem se rozhodl jakožto začínající pedagog hry na housle, který byl hře učen svou matkou. Zajímalo mě, zda a jak velký přínos rodiče ve výuce mají a také do jaké míry a jakým způsobem s rodiči pracují moji kolegové.

První polovina práce představuje pohled odborníků na roli rodiče ve výuce hry na nástroj, odborné publikace a studie zabývající se vztahy mezi rodiči a školou, rodiči, žáky a učiteli, dále studie zabývající se důvody, proč mají rodiče zájem o hudební vzdělání dětí především v raném věku (do pěti let) a také pohled různých škol hry na housle (Suzuki, Colourstrings, Micka apod.) i na jiné nástroje na vtažení rodičů do výuky. Uvedené studie se shodují na tom, že přítomnost na hodinách participujícího, podporujícího a milujícího rodiče je velmi prospěšná jak pro úspěšné osvojení si hry na nástroj, tak i pro vytvoření kladného vztahu ke hře na nástroj. Podobně i autoři většiny uvedených škol podporují aktivní participaci rodičů ve výuce, a to především v začátcích výuky u dětí mladšího věku.

Druhá polovina práce se pak zaměřuje na poměry na českých základních uměleckých školách. Ty jsou zkoumány prostřednictvím dvou dotazníkových šetření, jednoho pro učitele ZUŠ¹ a druhého pro rodiče žáků ZUŠ. Hlavním výzkumným cílem je zjistit, zdali je přítomnost rodiče jak v hodinách, tak i při cvičení důležitá, vyžadována, realizována a zda je jejich podíl rozlišný v závislosti na typu hudebního nástroje.

¹ ZUŠ – základní umělecká škola

I Teoretická část

1 Typy rodičovské podpory při výuce hry na nástroj

V teoretické části této bakalářské práce se nejdříve podíváme na rozdělení typů rodičovské podpory. Co je to vůbec rodičovská podpora/role ve vzdělávání? Grolnick a Slowiaczek jí například definují jako poskytnutí zdrojů rodičů v určité oblasti dítěti.² Tuto širokou definici podpory pak Creech rozděluje do 3 kategorií, a těmi jsou konativní, kognitivní a emoční podpora.³

1.1 Konativní podpora

Zprvė to je konativní podpora, pod kterou si můžeme představit přímé aktivity, které rodič vykonává v rámci školního vzdělávacího procesu, jako je třeba navštěvování třídních schůzek a jiných školních aktivit či učení se s dítětem. Pokud to převedeme do prostředí základních uměleckých škol, tak se bude jednat o navštěvování koncertů, hodin a také samozřejmě přítomnost a pomoc při cvičení hry na hudební nástroj.

Grolnick a Slowiaczek tvrdí, že se tento typ rodičovské podpory může ve školních výsledcích dítěte projevit tím, že participace rodiče vyvolá v dítěti pocit, že je škola důležitá. Dále se také rodič může od učitele dozvědět, v jakých oblastech potřebuje jeho dítě pomoci. Také se může stát, že učitel bude věnovat více času dětem, jejichž rodiče jsou aktivní.⁴

Podíváme-li se na tuto problematiku znovu z hudebně-vzdělávacího hlediska, tak se ukazuje, že tento typ podpory má obrovskou roli především v začátcích výuky hry na nástroj. Na výsledcích mladých muzikantů se totiž ještě více než samotný čas strávený

² GROLNICK, Wendy S. a Corina BENJET. Predictors of parent involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology* [online]. 1997, 89(3), 538-548 [cit. 2020-08-07]. ISSN 00220663. Dostupné z: doi:10.1037/0022-0663.89.3.538

³ CREECH, Andrea. Learning a musical instrument: the case for parental support. *Music Education Research* [online]. 2010, 12(1), 13-32 [cit. 2021-12-04]. ISSN 1461-3808. Dostupné z: doi:10.1080/14613800903569237

⁴ GROLNICK, Wendy S. a Maria L. SLOWIACZEK. *Parents' Involvement in Children's Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model*. *Child Development* [online]. 1994, 65(1), 237-252 [cit. 2020-08-07]. ISSN 00093920. Dostupné z: doi:10.2307/1131378

cvičením projeví čas cvičení strávený pod dohledem rodiče.⁵ Je také zajímavé, že entusiasmus a podpora je mnohem důležitější než hudební vzdělání rodiče.⁶

1.2 Kognitivní podpora

Další kategorií je kognitivní/intelektuální podpora, která je ve své podstatě o zajištění dostatku intelektuálně stimulujících podnětů/prostoru pro takové aktivity. Tyto podněty mohou mít jak materiální, tak i nemateriální podobu. Mezi materiální můžeme zařadit například knihy či prostory, kde se může dítě nerušeně učit. Mezi nemateriální pak třeba intelektuálně stimulující konverzace. V hudebním světě to pak je kvalitní hudební nástroj, prostor na cvičení, ale i třeba i přístup ke kvalitním hudebním nahrávkám i živé produkci.⁷

Není asi příliš překvapující, že toto chování vede k rozvoji dětského uvažování a následně k lepšímu prospěchu ve škole. Toto se například u teenagerů projevuje napříč spektrem aktivit.⁸ Tyto první dva typy podpory se projevují především ve známkách, třetí (zmíněný níže) pak v tom, jakou bude mít dítě sebedůvěru.

1.3 Emoční podpora

Osobní/emoční podpora je třetím typem, pod kterou si můžeme představit širokou škálu aktivit, od pomáhání při hledání řešení různých situací, motivování k učení, cvičení, to, že rodič projevuje o dítě zájem. Tento typ podpory je důležitý a prospěšný v každém věku dítěte.⁹ Ukazuje se, že emoční podpora je důležitým faktorem pozitivně ovlivňujícím akademické výsledky¹⁰ dítěte, jak dokázal například Aman.¹¹ Naopak žáci, kteří vnímají

⁵ BROKAW, John Parkinson. *The extent to which parental supervision and other selected factors are related to achievement of musical and technical-physical characteristics by beginning instrumental music students* [online]. Michigan, 1982 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/127621>. PhD Thesis. University of Michigan.

⁶ DAVISON, J. W., J. A. SLOBODA a M. J. A. HOWE. The Role of Parents and Teachers in the Success and Failure of Instrumental Learners. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*. 1996, 1995-1996(127), 40-44. ISSN -0010-9894.

⁷ CREECH, Andrea. Learning a musical instrument: the case for parental support. *Music Education Research* [online]. 2010, 12(1), 13-32 [cit. 2021-12-04]. ISSN 1461-3808. Dostupné z: doi:10.1080/14613800903569237

⁸ Viz výše.

⁹ Viz výše.

¹⁰ Byť v případě této studie se nejedná o výsledky hudební.

¹¹ AMAN, Junaid, Muhammad Barbar AKRAM, Siti MAS'UDAH, Muhammad SAUD a Yasir Nawaz MANJ. *Parental involvement for better education: The relationship between parental awareness, emotional support, and children's academic achievement at secondary level* [online]. 2019 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:<http://dx.doi.org/10.20473/mkp.V32I42019.334-345>

emoční podporu rodičů jako méně dostupnou, mají nižší míru sebevědomí a víry ve vlastní kompetence¹². Zdá se také, že pokud dávají matky dětem předškolního a raně školního věku emoční podporu při řešení problému, vede to k vyšší kognitivní flexibilitě dětí. Tato kauzalita však nebyla nalezena ve spojení s kognitivní podporou. Kognitivní flexibilitou je myšlena schopnost přizpůsobovat se a měnit přístup k řešení problému, pokud prvotní strategie nefunguje, nebo třeba vnímat více úhlů pohledů.¹³

¹² COTÉ, Sylvana a Therese BOUFFARD. Role of parental emotional support in illusion of scholastic incompetence. *European Review of Applied Psychology* [online]. 2011, **61**(3), 137-145 [cit. 2022-04-12]. ISSN 1162-9088. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1016/j.erap.2011.05.003>.

¹³ ZEYTINOGLU, Selin, Susan CALKINS a Esther LEERKES. Maternal emotional support but not cognitive support during problem-solving predicts increases in cognitive flexibility in early childhood. *International Journal of Behavioral Development* [online]. 2019, **43**(1), 12-23 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1177%2F0165025418757706>

2 Vztahy rodič – žák – učitel

Jaké mohou být vztahy mezi jednotlivými lidskými činiteli v hudebním edukačním procesu a jak tyto vztahy dopadají na výsledky dítěte? Creech provedla kvantitativní výzkum¹⁴ na triádách student houslí – rodič – učitel a zjistila, že v závislosti na typech rodičovské podpory (popsaných v první kapitole) a interakcích mezi studenty, rodiči a učiteli se tyto vztahy dají rozdělit na 6 typů: solo leader, dominantní duo, dynamické duo, dvojité duo, diskordantní trio, a harmonické trio.

První 3 typy jsou charakteristické primární dyádou, která pak interaguje se třetím členem. Ve dvojitém duu lze vyzorovat dvě dyády (rodič-žák a učitel-žák), které spolu interagují skrze žáka. V případě diskordantního tria je problém s komunikací mezi všemi členy. Jak lze vidět na obrázku 1.

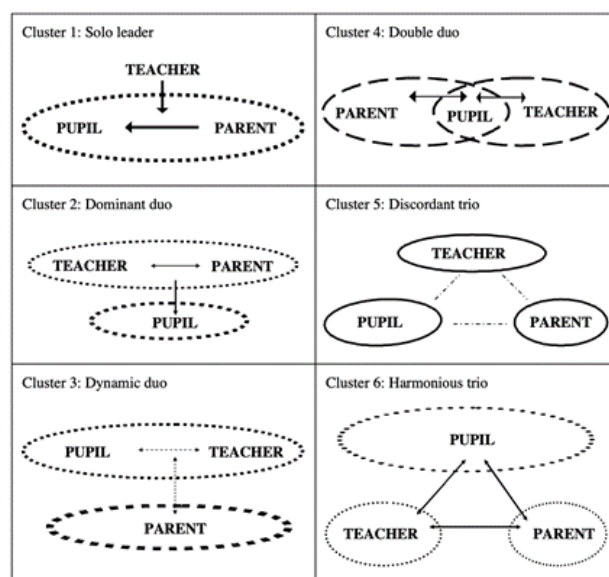
Z těchto typů se jeví jako nejefektivnější harmonické trio, kde probíhá spolupráce a komunikace mezi všemi třemi lidskými činiteli. Rodiče zde poskytovali vyšší míru emoční podpory¹⁵. Děti z těchto triád mají nejvyšší průměrná skóre ve valné většině měřených kategoriích: Požitku z hudby, osobní spokojenosti, motivaci, sebedůvěře a sebevědomí. Stejně tak studují v průměru nejdéle a mají velmi dobré známky.

V rámci prvních 5 kategorií (požitek z hudby–sebevědomí) si dobře vede také dvojité duo, to však již nemá tak dobré výsledky při pohledu na známky dítěte a délku studia. Dobré známky a délku studia má typ dominantní duo, kde rodiče poskytují nejvyšší míru kognitivní podpory¹⁶, ale v rámci kategorií požitek z hudby–sebevědomí zaostává za harmonickým triem a dvojitým duem. Zcela nejhorší výsledky má diskordantní trio. Zde rodiče poskytují nejnižší míru podpory. Z tohoto výzkumu můžeme usoudit, že vhodná participace rodiče ve výuce hry na nástroj má pozitivní dopad na hudební výsledky dítěte a na to, jak moc rádo bude na nástroj hrát.

¹⁴ CREECH, Andrea. Learning a musical instrument: the case for parental support. *Music Education Research* [online]. 2010, 12(1), 13-32 [cit. 2020-10-30]. ISSN 14613808. Dostupné z: doi:10.1080/14613800903569237

¹⁵ v porovnání kognitivní a konativní podporou

¹⁶ v porovnání s ostatními typy vztahů

Obrázek 1 – Typy vztahů mezi žákem, učitelem a rodičem ¹⁷

¹⁷ CREECH, Andrea. Learning a musical instrument: the case for parental support. *Music Education Research* [online]. 2010, 12(1), 13-32 [cit. 2020-10-30]. ISSN 14613808. Dostupné z: doi:10.1080/14613800903569237

3 Vztahy mezi rodičem a školou

Vzhledem k malému počtu publikací, které se zabývají tímto tématem, budou v následující kapitole citovány články a studie týkající se vztahů mezi rodiči a základními školami. Ne všechny jevy jsou však mezi základními a základními uměleckými školami zcela přenositelné. Jako hlavní důvody této nepřenositelnosti vnímám nutnost platit „úplatu za vzdělávání“ a také dobrovolnost studia při navštěvování základních uměleckých škol.

Vztahy mezi školou a rodiči se zabýval kolektiv autorů Rabušicová, Trnková, Šeďová a Čiháček. Ti píšou: *“Na základě literatury jsme identifikovali tři základní role, ve kterých mohou rodiče vůči škole vystupovat. Jde o roli zákazníka, partnera, občana. Připojili jsme navíc pohled na rodiče jak na problém, neboť tato poloha se v denním chodu školy může vyskytovat rovněž.”*¹⁸

V případě role jako zákazníka zvolil rodič školu záměrně, chce, aby jeho dítě učili ti nejkvalitnější učitelé a trvá na tom, aby mu škola podávala informace. Dle výzkumu Rabušicové a kolektivu v českých podmínkách k tomuto principu inklinuje 80 % rodičů.¹⁹ *“Spíše než o vzájemnost zde jde akcent na povinnosti školy vůči rodičům. Co se týče vzájemných vztahů, mají tedy učitelé pocit, že rodiče mají tendenci více brát než sami dávat.”*²⁰ Vzhledem k tomu, že síť základních uměleckých škol je v České republice menší nežli síť základních škol, možnost zvolit si školu mají rodiče (především na menších městech) omezenou. Do určité míry to však vyrovnává možnosti zvolit si učitele hry na nástroj, pokud jich ve škole vyučuje více.

Dalším způsobem vystupování vůči škole je role partnera. Tento přístup podle výzkumu Rabušicové vykazuje zhruba třetina rodičů.²¹ Partnerská role se dá dále rozdělit do dvou kategorií: Rodič jako výchovný partner a rodič jako sociální partner. V případě

¹⁸ TRNKOVÁ, Kateřina, Milada RABUŠICOVÁ, Klára ŠEĎOVÁ a Vlastimil ČIHÁČEK. O školách, v nichž jsou rodiče i ředitelé spokojeni se vzájemnou spoluprací. In: *Studia paedagogica*. bře. 2003, s. 103-116. ISSN 2336-4521.

¹⁹ Viz výše

²⁰ ŠEĎOVÁ, Klára. Tiché partnerství: vztahy mezi rodiči a učitelkami na prvním stupni základní školy. *Studia paedagogica* [online]. srp. 2009, 27-52 [cit. 2021-12-04]. ISSN 2336-4521.

²¹ Viz výše

výchovného partnera si rodič a učitel vyměňují informace o vlastnostech dítěte, říkají si, jak k dítěti přistupovat, rodiče dítěti pomáhají a vytváří mu dobré podmínky pro učení. Tento způsob vystupování je dle mého názoru velmi prospěšný pro hudební rozvoj dítěte. Může totiž vést k tomu, že budou rodiče s dětmi navštěvovat hodiny či cvičit. V případě sociálních partnerů se pak jedná o pomoc ve věcech, které souvisí s výukou nepřímo. Rodiče mohou být členy rodičovských sdružení či rad školy, zastupovat a pomáhat škole na zastupitelstvu či ve výborech města, nebo třeba v tisku.

Rodiče jako občana Šed'ová popisuje jako člověka, který se o fungování školy zajímá i po skončení docházky jeho dítěte. Tací rodiče chtějí, aby byla škola využívána i k jiným účelům, aby například pořádala vzdělávací kurzy pro dospělé, poskytovala poradenskou činnost pro rodiče a také zdůrazňují důležitost výuky k občanství. Základem tohoto konceptu je občanská emancipace a patří k novějším konceptům vztahu mezi školou a rodičem. Myslím si, že i tato forma vztahů lze v určité úpravě převést do prostředí ZUŠ. Řada ZUŠ totiž pořádá kurzy hry na nástroj pro dospělé (např. v Havířově²²), kterých se často účastní právě rodiče žáků. Koncept výuky k občanství by pak mohl být převeden na zapojení do kulturní obce a hudebních aktivit i mimo školu.

Rodič problematický je pak dle Šed'ové buď „nezávislý“, „špatný“, nebo „snaživý“. Nezávislí rodiče se školou moc nekomunikují a dávají větší důraz na vzdělávání v zájmových kroužcích či v rodině. Myslím si, že rodič, který by byl na základní škole charakterizován jako „nezávislý“, by mohl dávat důraz právě na výuku na ZUŠ. „Špatní“ rodiče se o školní výsledky jejich potomků nezajímají, nezajímá je ani chování nebo domácí přípravy. Ve většině případů do této skupiny spadají rodiče na okraji společnosti s patologickým chováním. Příkladem těchto patologií mohou být rodiče alkoholici nebo workoholici. Rodičů z této kategorie by na ZUŠ mohlo vzhledem k povinnosti platit úplatu za vzdělávání a dobrovolnosti studia méně. Snaživí rodiče se mohou ze začátku jevit jako skvělí partneři, ale časem se jejich snaživost přenesla v problém. Rodiče tohoto charakteru se snaží do všeho zapojit a mít přehled o dění ve škole i při výuce. Přehnaně

²² *Kurzy pro dospělé na základní umělecké škole Bohuslava Martinů* [online]. Havířov: Základní umělecká škola Bohuslava Martinů, 2020 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://zusbm-havirov.cz/o-skole/kurzy-pro-dospele/>

pomáhají dětem s přípravou do školy, s učiteli a vedením školy řeší každou drobnost a ve přílišné míře kritizují.

4 Cíle rodičů přihlašujících děti do hudebních kurzů v raném věku

Cíl zjistit důvody, proč rodiče přihlašují děti do hudebních kurzů, si dala Rodriguez. Ta provedla studii²³ na rodičích dětí, které byly ve věku od jednoho měsíce do tří let a účastnily se hudebních kurzů na hudební škole spolupracující s univerzitou v Michiganu. Přišla například na to, že všichni rodiče účastníci se studie měli dobré zkušenosti s hudbou, ať už v raném, nebo pozdějším věku. Řada z nich proto chtěla, aby jejich děti získaly podobně pozitivní zážitky. Část rodičů také očekávala, že hudební vzdělávání pomůže v jiných kognitivních oblastech, například s učením se jazyka či soustředěním. Dalším důležitým faktorem byla socializace. Všichni rodiče se vyjádřili, že hudební kurzy vidí jako příležitost, kde se mohou jejich děti socializovat. Vazby mezi dětmi pak posilovaly i vazby mezi rodiči. Důležité také bylo, že to děti na kurzech bavilo.

K podobným závěrům jako Rodriguez došel i Youm z Jižní Koreji. Ten provedl výzkum²⁴ na 22 matkách dětí ve věku od dvou do pěti let, které s dětmi navštěvovaly hudebně-vzdělávací programy. Jednalo se o programy různorodé (celkem 10 typů), od Delacrozovy²⁵ Eurhythmiky přes Yamaha Music²⁶, až po Orffův²⁷ Schulwerk.

Zjištěné cíle rodičů byly usnadnění a pomoc v dětském rozvoji (hudebním, emočním, sociálním, kognitivním, fyzickém, jazykovém a v rozvoji kreativity), obohacení života dětí (zisk hudebních zkušeností a zprostředkování příjemných zážitků z hudby), příprava pro budoucí studium (zisk vzdělání a naučení se koncentrovat) a poskytnutí příležitosti ke hře skrz hudbu (hra v hudebním prostředí a hudba jako prostředek hry). Cíle se netýkaly pouze dětí, účastnice výzkumu také projevíly zájem o svůj osobní rozvoj v oblasti hudby.

²³ RODRIGUEZ, ADRIENNE Parents' perceptions of early childhood music participation. *International Journal of Community Music* [online]. 2019, 12(1), 95-110 [cit. 2020-10-28]. ISSN 17526299. Dostupné z: doi:10.1386/ijcm.12.1.95_1

²⁴ Youm, Hyun Kyung. 2013. "Parents' Goals, Knowledge, Practices, and Needs Regarding Music Education for Their Young Children in South Korea." *Journal of Research in Music Education* 61 (3): 280–302. doi:10.1177/0022429413497233.

²⁵ Émile Jaques-Delacroze (1865-1950) byl švýcarský skladatel a pedagog, jehož metody ovlivnily například Orffův Schulwerk.

²⁶ Hudební výuková metoda, která vznikla šedesátých letech 20. století v Japonsku.

²⁷ Carl Orff (1895-1982) byl německý skladatel a pedagog.

Je otázkou, zda jsou cíle a motivace rodičů dětí, které navštěvují hudební kurzy ve velmi raném věku (zvláště pak v případě první popsané studie, které se účastnili rodiče dětí od jednoho měsíce), zcela převeditelné do prostředí českých základních uměleckých škol. Myslím si však, jevy výše popsané minimálně ukazují směr, kterým se mohou rodiče ubírat, když přemýšlí nad tím, zda své dítě do ZUŠ přihlásit.

5 Změny rodičovské role v závislosti na věku dítěte

Při zamyšlení se nad rodičovskou rolí je důležité si uvědomit, že role nezůstává konstantní v různých vývojových stádiích dítěte. Stejně jako se dítě posouvá a mění, společně s ním se musí měnit i přístup jeho rodiče. Šestileté dítě má odlišné potřeby než šestnáctiletý adolescent. Některé zůstávají stejné, jako například potřeba lásky, podpory nebo potřeba materiálních věcí, avšak co se týče “hands on” podpory přímo při výuce (přítomnost na hodinách, tvorba zápisků z hodin, kontrola správného držení nástroje apod.) tak ta se se zvyšujícím věkem dítěte snižuje, protože se dítě stává čím dál více samostatné. Proto je potřeba aby se rodič přizpůsoboval se měnící se situaci.

Na základě osobních zkušeností z výuky bych vývoj dětí navštěvujících první cyklus základních uměleckých škol rozdělil do tří fází. Tyto fáze reflektují idealizovanou představu, že dítě začne navštěvovat ZUŠ v předškolním/ranně školním věku a postupuje standardním způsobem skrz ročníky. Kritériem rozdělení je míra participace rodiče ve výuce, která se se zvyšujícím se věkem dítěte snižuje. Toto rozdělení bude pak využito v praktické části práce.

První fáze je v době, kdy děti navštěvují přípravné ročníky. Obvykle to jsou děti, které navštěvují zhruba první třídu základní školy, avšak je důležité si uvědomit, že tomu tak nemusí být vždy. Žáci mohou do základních uměleckých škol nastoupit dříve i později, a navíc každá ZUŠ pracuje podle svého ŠVP²⁸, proto se toto časové rozdělení může lehce měnit. Podíváme-li se na to, co o tomto období a roli rodičů v něm soudí odborná literatura, dojdeme k závěru, že například McPherson popisuje, že ve věku od 6 do 9 let by rodič měl dítěti dodávat podporu. Jemně, ale pravidelně by mu měl připomínat, aby cvičilo a měl by se aktivně zajímat o to, jak se dítě učí. Vysokou důležitost také přikládá pochvalám a povzbuzování.²⁹ Osobně si myslím, že jedná-li se o nástroj náročný, jako jsou třeba housle, je vhodné, aby v začátcích tohoto období rodič na cvičení osobně dohlížel. McPherson osobní dohled na cvičení zmiňuje ve věkové kategorii do 5 let. Tento lehce rozdílný pohled však může být dán různorodou rychlostí dětského vývoje a také tím, že mé zkušenosti vychází čistě z výuky hry na housle.

²⁸ ŠVP – školní vzdělávací program

²⁹ MCPHERSON, Gary E. *The Child As Musician*. Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-853031-2.

Do druhé fáze bych zařadil první až druhé ročníky prvního cyklu. V této fázi se z mého pohledu role rodiče mění a není již nutně potřeba být u cvičení osobní přítomnost. Můj pohled ve své podstatě koresponduje s popisem rodičovské role ve věku od šesti do devíti let od McPhersona, která byla již výše zmíněna.

Závěrečná, třetí fáze zahrnuje zbylé ročníky prvního cyklu. První cyklus žáci obvykle dokončují kolem deváté třídy základní školy. McPherson popisuje, že se děti od věku 10 let stávají čím dál více samostatné a lépe schopné seberegulace v rámci cvičení. Rodiče jsou důležití i v této fázi, avšak zvyšuje se role kolektivu i role jejich vrstevníků. Co se týče učitele, začíná se prohlubovat důležitost jeho uměleckých kvalit, které žáky inspirují k větším výkonům.

6 Pohled především houslových škol na participaci rodiče ve výuce

Následující kapitola pojednává o přístupu hudebních škol a metod k participaci rodiče ve výuce. Pozornost je zde věnována nástrojům smyčcovým, dechovým a klavíru, což jsou skupiny nástrojů, jejichž rozdíly jsou analyzovány i v praktické části. Ačkoliv větší část kapitoly je věnována houslím, řada těchto metod (Talent Education a Colourstrings) je využívána i při výuce hry na jiné nástroje.

6.1 Talent Education Shinichi Suzukiho

Důležitou roli rodiče jako domácího učitele si uvědomoval také Suzuki³⁰, zakladatel houslové Talent Education, který následně rozšířil své metody i na další hudební nástroje. Suzuki založil svůj přístup na tom, jak se dítě učí mateřský jazyk. Jazyk se učí poslechem a nápodobou v komunitě lidí a stejně tak vnímal Suzuki i výuku hry na nástroj. Tvrdil, že pokud se dítěti zajistí to správné prostředí, tak se z každého může stát dobrý houslista.³¹

Mezi hlavní zásady Suzukiho školy patří, že začít by se mělo co nejdříve: Poslech od narození, výuka hry na nástroj již od 2,5–3 let, velké zapojení rodičů do domácí výuky, vytvoření přívětivého prostředí ke vzdělávání a kooperace mezi rodičem, dítětem a učitelem, využívání velmi kvalitní hudební literatury, která jsou seřazena podle obtížnosti, která má i hudební nahrávky, využití soukromých hodin pro pečlivé získání technických dovedností a společné hodiny, kde hraje více dětí najednou, pro motivaci a podporu, neustálé opakování literatury (cvičení), minimalizace soutěžení mezi dětmi a maximalizace seberozvoje.³²

Ačkoliv v této metodě hraje rodič klíčovou roli, Suzukiho přístup lze využít i v prostředí, kde není možná participace rodiče ve výuce. Tuto situaci popsala Meyer. Od roku 2008 probíhá ve dvou dětských domovech v městě Atteridgeville (Jihoafrická republika) výuka hry na housle. Rodič je zde nahrazen vychovatelem dětského domova, učitelé hry na housle a také staršími žáky. Hodiny probíhají poměrně často (3x týdně), starší žáci pomáhají

³⁰ Shinichi Suzuki (1898-1998) byl japonským houslistou a pedagogem

³¹ PUNDELOVÁ, Martina a Eva VIČAROVÁ. METODA SUZUKI: Příspěvek k výběrově specializované hudební výchově. *Hudební výchova*. 2019, 27(2), 31-33.

³² Viz výše

mladším při cvičení a učitelé i vychovatelé se starají o materiální vybavení (stav i vybavení hudebních nástrojů).³³

6.2 Metoda Colourstrings

Další metodou, která se věnuje výuce hry nejen na housle už v raném věku, je metoda Colourstrings, která byla vyvinuta bratry Szilvayovými.^{34 35} První pořadatelka Colourstrings kurzů v Čechách, Machander, v diplomové práci Kořenové uvádí, že Szilvay metodu charakterizuje jako „na dítě orientovanou vzdělávací filosofii, která se snaží za pomoci hudby podpořit šťastné dětství.“³⁶

Na první pohled asi nejvýraznější rozdíl mezi metodou Colourstrings a jinými školami je způsob notového zápisu. Nepoužívá se totiž klasická notová osnova. Ta je nahrazená notovou osnovou o jedné, dvou a více barevných linkách. Dále se také v počátcích výuky nepoužívá pevný dohmat. Místo něj jsou využity přirozené flažolety a hra je obohacena i o pizzicato levé ruky.³⁷

Colourstrings má však i řadu podobností se Suzukiho metodou. Szilvay totiž tvrdil, že hudba tu je nejen pro talentované děti. Hudba je důležitým aspektem pro lidský rozvoj, protože rozvíjí „logiku, paměť, motoriku a koordinaci, koncentraci, posiluje disciplínu a vůli a také podporuje emoční inteligenci a sociální vazby v životě dítěte.“³⁸

I v této metodě je důležitá role rodiče, a to v začátcích. „Szilvay preferuje začínat s výukou hry na housle okolo 5 až 6 let, kdy se rodiče aktivně účastní výuky v hodinách. V ideálním případě by se měli aktivně podílet na čtení a zpívání písniček a melodií spolu s dítětem, pomáhat mu k získání návyku pravidelného cvičení doma a posilovat u dítěte pozitivní

³³ MEYER, Joy a Liesl VAN DER MERWE. Adapting the Suzuki Method for Two Community Music Programmes in Atteridgeville, South Africa. *Muziki: Journal of Music Research in Africa* [online]. 2017, 14(1), 78-102 [cit. 2020-10-28]. ISSN 18125980. Dostupné z: doi:10.1080/18125980.2016.1245461

³⁴ Géza Szilvay (*1943) je houslista maďarského původu působící ve Finsku. Csaba Szilvay (*1941) je violoncellista maďarského původu rovněž působící ve Finsku.

³⁵ Founders Profiles. *Colourstrings* [online]. Finsko [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <http://www.colourstrings.fi/founders-profiles-2/>

³⁶ KOŘENOVÁ, Zuzana. Metody výuky houslové hry se zaměřením na metodu Suzukiho a metodu Colourstrings. 2018. DIPLOMOVÁ PRÁCE. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Marka Perglerová.

³⁷ Viz výše

³⁸ Viz výše

vztah k hudbě. Podle Szilvaye se tedy učitel, rodič a dítě při spolupráci vzájemně doplňují“³⁹

6.3 Pohled českých autorů houslové výukové literatury na participaci rodiče ve výuce

Jelikož řada významných houslových pedagogů pochází z Čech, není na škodu zmínit i jejich názor na roli rodiče ve výuce. Například Mickovi⁴⁰ v úvodu své *Školy hry na housle* píšou: „Na domácí cvičení dítěte by měl dohlížet některý člen rodiny žákovy („instruktor“), docházející také do houslových lekcí.“ Zmiňují i metody v Japonsku (pravděpodobně myslí Suzukiho), kde „(...) musí nejprve sama matka zvládnout látku dvou ročníků hry na housle, aby mohla doma dítě správně přiučovat.“⁴¹

Podobně se vyjadřuje Gola v *Houslové škole pro začátečníky*, kde píše: „Pro úspěšnou výuku dětí, zejména předškolního věku je nutné, aby jeden z rodičů (nebo jiná dítěti blízká osoba) byl přítomen každé lekci. Dělal si poznámky, učil se sám správnému držení houslí a smyčce, aby pak byl dítěti nápomocen při domácím cvičení.“ Ve své škole má i textové části, které jsou určené jak učitelům, tak i právě „těm, kteří dítěti pomáhají při domácím cvičení.“⁴² Textové části určené (nejen) pro rodiče obsahuje i *Houslová knížka pro radost* od Evy Bublové.⁴³

6.4 Pohled škol hry na další nástroje na participaci rodiče ve výuce

Také klavírní školy nezapomínají na důležitost rodiče, například v úvodu *Klavírní školy pro začátečníky* od Böhmové, Grünfeldové a Sarauera se uvádí, že „...je nezbytné, aby rodiče spolupracovali s učitelem, měli důvěru v jeho zkušenosti a všemožně podporovali jeho autoritu. Měli by s ním být pokud možno v častém styku, aby znali jeho

³⁹ Viz výše

⁴⁰ Josef Micka (1903–1993) a jeho dcera Magdaléna Micková

⁴¹ MICKA, Josef a Magdaléna MICKOVÁ. *Škola hry na housle*. Praha: Editio Supraphon, 1982. ISBN: 979-0-2601-0053-4

⁴² GOLA, Zdeněk. *Houslová škola pro začátečníky*. Ostrava-Kunčice: Grafie, 1996.

⁴³ BUBLOVÁ, Eva. *Houslová knížka pro radost, aneb, Začínáme ve 3. poloze*. Praha: Bärenreiter Praha, 2011. ISMN 979-0-2601-0537-9

požadavky, měli by kontrolovat domácí práci dětí a dbát přesného vymezení, dodržování a co nejlepší využití čas, určeného ke cvičení.“⁴⁴

Publikace Borové *Od peřinky ke školičce a ještě trochu dále ...*, která „je určena především pro učitele klavíru, (...) a ocení ji všichni ti, kteří chtějí naučit své dítě (...) poslouchat hudbu...“⁴⁵ se také do určité míry rodičem zabývá. Její první kapitola totiž popisuje možnosti, jak podpořit hudební rozvoj dítěte od prenatálního stádia, až do předškolního věku. I další kapitoly jsou využitelné rodiči, protože kromě notového materiálu obsahují i textové vysvětlivky, avšak dle mého názoru jsou určeny spíše pro učitele, nebo pro někoho, kdo hru na klavír už trochu ovládá. Ještě více na rodiče dbá Borová a Janžurová v *Klavírní školičce pro děti 4–6 leté*, kde píšou, že od rodiče očekávají pomoc a aktivní účast. Doporučují, aby dítě doma hrálo s pomocí, povzbuzováním a pod kontrolou rodiče. Také je dle nich žádoucí, aby někdo z rodičů byl přítomen na každé vyučovací hodině.⁴⁶

Naopak ve školách pro dechové nástroje se o rodičích příliš nemluví. Žádná zmínka o nich není v *Hrátkách s flétnou, písničkami a pastelkami* do Hlavaté⁴⁷, ve *Škole hry na sopránovou a zobcovou flétnu* od Stojana⁴⁸, ani v *Mladém kavalírovi, přípravné škole pro trubku* od Procházky.⁴⁹

⁴⁴ BÖHMOVÁ, Zdenka, Arnoštka GRÜNFELDOVÁ a Alois SARAUER. *Klavírní škola pro začátečníky*. 2. 2015. ISBN 979-0-2601-0158-6.

⁴⁵ BORO VÁ, Milada. *Od peřinky ke školičce a ještě trochu dále*. Praha: Panton International, 2009. ISBN 979-0--20500754-6.

⁴⁶ JANŽUROVÁ, Zdena, Luboš SLUKA a Milada BORO VÁ. *Klavírní školička pro děti 4-6 leté: pedagogická publikace s metodickým návodem pro výuku předškolních a raně školních dětí na LŠU se zaměřením i ke čtyřruční hře a ke hře z listu*. Praha: Panton, 1981. ISMN 979-0-2050-0648-8.

⁴⁷ HLAVATÁ, Iveta. *Hrátky s flétnou, písničkami a pastelkami*. Kladno: Vladimír Beneš, 1995. ISBN 979-0-706512-77-8

⁴⁸ STOJAN, Jaroslav. *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu: pro začátečníky i samouky 1. díl*. Přerov: Jasto, 1998. ISBN 80-86086-08-9.

⁴⁹ PROCHÁZKA, Miloslav. *Mladý kavalír 1. díl: Přípravná škola pro trubku* [metodika vydaná samonákladem]. Kyjov: Hudební nakladatelství Miloslava Procházky.

7 Shrnutí teoretické části

Jak je vidět, rodičovská podpora je velmi důležitá pro hudební rozvoj dítěte. Creech dokonce uvádí, že typy rodičovské podpory popsané v první kapitole jsou klíčovým faktorem pro udržení dětského pocitu pohody v rámci hudby.⁵⁰ Zdzinski pak říká, že participace rodičů pozitivně přispívá ke kognitivním, konativním a výkonovým výsledkům žáků a že z ní mohou profitovat žáci všeho věku.⁵¹ Optimální způsob participace však není v čase konstantní, mění se i v závislosti na typu vyučovaného nástroje i osobních charakteristikách žáka.

Mnoho houslových a klavírních výukových metod a škol uvádí, že by se rodič či jiná blízká osoba měla v začátcích účastnit výukových hodin. Jejich přítomnost je důležitá mimo jiné pro to, aby znali požadavky učitele a aby dítě při cvičení doma získávalo správné návyky. Tato osoba by tudíž měla být přítomna i při domácím cvičení hry na nástroj.

Od účasti dětí na hudebních kurzech (a potažmo tedy i od navštěvování ZUŠ) rodiče očekávají rozvoj v mnoha oblastech. Například v kognitivní, sociální, motorické apod. Rodiče rovněž mnohdy uvádějí, že je k přihlašování do kurzů vedly vlastní pozitivní zkušenosti s hudbou.

⁵⁰ CREECH, Andrea a Susan HALLAM. Learning a musical instrument: The influence of interpersonal interaction on outcomes for school-aged pupils. *Psychology of Music*. 2010, **38**(1). Dostupné z: doi:10.1177/0305735610370222

(“Personal, behavioural and cognitive support offered to children by parents has been found to be a key factor in sustaining a child’s musical well-being.”)

⁵¹ ZDZINSKI, Stephen F. Parental Involvement, Selected Student Attributes, and Learning Outcomes in Instrumental Music. *Journal of Research in Music Education* [online]. 1996, 1996, **44**(1), 34-48 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: doi:https://doi.org/10.2307/2F3345412

II Praktická část

8 Výzkumné šetření na téma „Role rodičů ve výuce hry na nástroj v prvním cyklu ZUŠ“

8.1 Výzkumný cíl praktické části

Hlavním výzkumným cílem praktické části je zjistit, zda je přítomnost rodiče (jak na hodinách, tak i u cvičení) vyžadovaná a realizovaná a jak je vnímaná samotnými rodiči. Dílčím cílem je zjistit, jak velké je participace rodičů v širším kontextu výuky a života školy.

Výzkumné otázky

VO⁵²1: Jak lze charakterizovat podíl rodičů aktivně zapojených do výukových hodin z hlediska jeho rozsahu, vývoje v čase a intenzity aktivní participace a jaké jsou důvody k jejich zapojování/nezapojování?

VO2: Jak lze charakterizovat podíl rodičů asistujících dětem při cvičení z hlediska jeho rozsahu, vývoje v čase a intenzity a jakým způsobem asistují při cvičení?

VO3: Jaký je postoj rodičů k jejich zapojování do života školy a jakým způsobem se k jejich zapojování staví učitelé?

8.2 Metodika výzkumného šetření

Data k praktické části bakalářské práce byla získána pomocí dvou dotazníků. První dotazník byl určen pro učitele hry na nástroj základních uměleckých škol, druhý pro rodiče dětí, které se na základních uměleckých školách učí hru na nástroj.

Otázky na učitele byly koncipovány tak, že zjišťovaly, jakým způsobem zapojují rodiče do výuky. Od rodičů zjišťovaly, jak by zapojování být chtěli.

Oba dotazníky se věnovaly následujícím 5 oblastem – rodič v hodinách, rodič a cvičení, rodič a život školy, rodič a učivo a komunikace mezi rodiči a učiteli. Jelikož práce

⁵² VO: výzkumná otázka

vznikala v době pandemie COVID-19, která od učitelů vyžadovala nacházet nové výukové metody, v případě dotazníku pro učitele se objevila jedna kategorie navíc – změny v přístupu v době pandemie koronaviru. V obou dotaznících byly i otázky potřebné pro popis výzkumného souboru.

V dotazníku pro učitele bylo celkem 22 otázek, z nichž 4 byly otevřené, jedna polouzavřená, zbytek uzavřená. V dotazníku pro rodiče bylo celkem 19 otázek, z nichž byly 3 otevřené a zbytek uzavřené. Otázky otevřené byly primárně v částech zkoumajících míru participace rodiče v hodinách a při cvičení.

Ne všichni respondenti však odpovídali na všechny otázky. Dotazník byl rozdělen do sekcí, které automaticky přesouvaly respondenty k adekvátním otázkám na základě jejich předchozích odpovědí. Z tohoto důvodu jsou u rozdílné počty odpovědí u různých otázek.

V otázkách, kde se zkoumala míra aktivity rodičů v různých fázích prvního cyklu byl cyklus rozdělen na 3 fáze. Na rané začátky výuky (přípravné ročníky), začátky výuky (přípravné ročníky – 2. ročník) a na první cyklus jako celek.

Dotazník pro učitele ZUŠ byl distribuován primárně pomocí facebookových skupin, zaprvé v uzavřené skupině pro učitele základní umělecké školy J. B. Foerster Jičín, zadruhé ve skupině „Učím na ZUŠ“. Menší počet dotazníků pak byl distribuován napřímo, při osobních setkáních. Návratnost ze skupiny ZUŠ Jičín byla zhruba dvoutřetinová (přibližně 20 odpovědí za 31 členů pedagogického sboru), návratnost ze skupiny „Učím na ZUŠ“ byla zhruba dvouprocentní (přibližně 80 odpovědí ze 4100 členů skupiny).

Dotazník B byl distribuován pomocí školního e-mailu ZUŠ Jičín, facebookové skupiny ZUŠ J. B. Foerster Jičín a také při osobních setkáních. Ochota vyplnit dotazník byla nejvyšší u rodičů dětí, které osobně učím, proto, jak lze vidět níže, je vyšší zastoupení houslistů. Od „mých“ rodičů je zhruba 30 % odpovědí z celkového počtu. Zde byla návratnost 100 %. Návratnost ze skupiny ZUŠ J. B. Foerster je zhruba 3 % (přibližně 30 odpovědí z 917 členů). V případě zbytku dotazníků distribuovaných napřímo (při osobních setkáních) byla návratnost 100 %.

Před distribucí dotazníku byl proveden předvýzkum na 5 respondentech pro ověření smysluplnosti a jasnosti pokládaných otázek. Jejich odpovědi nebyly do analýzy zařazeny.

8.3 Popis výzkumného souboru

8.3.1 Dotazník pro učitele hry na nástroj

Výzkumný soubor dotazníku pro učitele hry na nástroj v prvním cyklu základních uměleckých škol se skládá ze 105 respondentů. Celkem 86,7 % respondentů jsou ženy a zbytek muži.⁵³ Celkem 60 % respondentů bylo ve věku od 20 do 39 let, jak lze vidět v tabulce 1.

Tabulka 1 – Věkové zastoupení respondentů – učitelů (dotazník A)

Věk respondentů	20–29 let	30–39 let	40–49 let	50–59 let	60–69 let	Celkem
Absolutní počet odpovědí	30	33	19	13	10	105
Počet odpovědí v procentech	28,6 %	31,4 %	18,1 %	12,4 %	9,5 %	100 %

Vzhledem k tomu, že byla data z dotazníku vyhodnocována ve věkových kohortách, bude následující srovnání lehce zkreslené, avšak věkový průměr respondentů byl 38,3 let.⁵⁴ Průměrná délka praxe respondentů pak byla 16,6 let.⁵⁵ Největší zastoupení měli učitelé klavíru a to 41,9 %. Jak je uvedeno v tabulce 2.

⁵³ Dle dat České školní inspekce ze školního roku 2019/2020 je na základních uměleckých školách 60,6 % učitelek. ZATLOUKAL, Tomáš. Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2019/2020: Výroční zpráva České školní inspekce. 2020. ISBN 978-80-88087-43-4.str. 156

⁵⁴ Celorepublikový průměr je 44,4 let. Viz výše, str. 157.

⁵⁵ Celorepublikový průměr je 20,2 let. Viz výše.

Tabulka 2 – Zastoupení učitelů jednotlivých nástrojových sekcí/nástrojů (dotazník A)

Nástrojová sekce/nástroj	Klávesové	Dechové	Smyčcové	Kytara	Akordeon	Bicí	Zpěv	Celkem
Absolutní počet odpovědí	44	23	21	7	4	4	2	105
Počet odpovědí v %	41,9 %	21,9 %	20 %	6,7 %	3,8 %	3,8 %	1,9 %	100 %

Ačkoliv byl dotazník směřován na výuku hry na nástroj, objevil se i malý počet učitelů zpěvu. Jejich odpovědi byly pro analýzu v dotazníku ponechány.

8.3.2 Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ

Na dotazník pro rodiče žáků základních uměleckých škol odpovědělo celkem 61 respondentů. Respondenty dotazníku byly převážně ženy, jejichž zastoupení je rovno 75,4 %. Největší počet respondentů je ve věkové skupině 40-49 let a to 59 %. Jak lze vidět v tabulce 3.

Tabulka 3 – Věkové zastoupení respondentů – rodičů (dotazník B)

Věk respondentů	20–29 let	30–39 let	40–49 let	50–59 let	60–69 let	Celkem
Absolutní počet odpovědí	6	12	36	6	1	61
Počet odpovědí v procentech	9,8 %	19,7 %	59 %	9,8 %	1,6 %	99,9 % ⁵⁶

Věkový průměr je pak 41,4 let. Průměrná délka studia hry na nástroj jejich dětí je 3,8 let. Největší zastoupení měli rodiče žáků hrajících na smyčcové nástroje (41 %) a na klávesové (29,5 %), jak lze vidět v tabulce 4.

⁵⁶ V některých tabulkách po sečtení procent jednotlivých odpovědí nevychází 100 %. Diskrepance je dána zaokrouhlováním na desetiny.

Tabulka 4 – Zastoupení rodičů žáků z jednotlivých nástrojových sekcí/nástrojů (dotazník B)

Nástrojová sekce/nástroj	Smyčcové	Klávesové	Dechové	Kytara	Akordeon	Celkem
Absolutní počet odpovědí	25	18	10	5	3	61
Počet odpovědí v procentech	41 %	29,5 %	16,4 %	8,2 %	4,9 %	100 %

60,6 % rodičů uvedlo, že má nějakou formu hudebního vzdělání (včetně hudebního samouctví), zatímco 39,3 % uvedlo, že nemají hudební vzdělání žádné, jak je uvedeno v tabulce 5.

Tabulka 5 – Hudební vzdělání rodičů (dotazník B)

Typ vzdělání	Žádné	Jeden cyklus ZUŠ	Hudební samouk	Dva cykly ZUŠ	Odborné hudební	Celkem
Absolutní počet odpovědí	24	12	11	8	6	61
Počet odpovědí v procentech	39,3 %	19,7 %	18 %	13,1 %	9,8 %	99,9 %

8.4 Popis výsledků

8.4.1 Hlavní zjištění

Za hlavní zjištění považuji, že tři čtvrtiny jak rodičů, tak i učitelů, považují rodičovskou roli spíše za podpůrnou.⁵⁷ Pro jednu pětinu obou skupin pak hraje rodič velkou roli ve výuce, jak lze vidět v tabulce 6.

Tabulka 6 – Ideální role rodiče ve výuce

Pohled rodičů (dotazník B)				
Charakteristika role	Aktivní role ve vzdělávání	Podpůrná role ve vzdělávání	Minimální role ve vzdělávání	Celkem
Absolutní počet odpovědí	13	46	2	61
Počet odpovědí v procentech	21,3 %	75,4 %	3,3 %	100 %
Pohled učitelů (dotazník A)				
Absolutní počet odpovědí	22	78	5	105
Počet odpovědí v procentech	21 %	74,3 %	4,8 %	100,1 %

Dalším důležitým zjištěním je fakt, že 45 % rodičů navštěvuje v některé fázi prvního cyklu vyučovací hodiny pravidelně (alespoň jednou za měsíc).⁵⁸ 85 % rodičů uvedlo, že dětem asistují při cvičení, 60 % z nich tak dělá alespoň několikrát za týden. Zhruba polovina z asistujících rodičů pomáhá aktivně (s dětmi hraje, radí jim), druhá polovina spíše poslouchá a podporuje.⁵⁹ Nejintenzivnější participace rodičů ve výuce je očekávána od učitelů smyčkových a klávesových nástrojů, alespoň tedy v porovnání s nástroji dechovými.⁶⁰

8.4.2 Podrobná analýza

8.4.2.1 Rodič v hodinách

Podívejme se nejdříve na to, zda učitelé zvou rodiče do hodin. Více než dvě třetiny respondentů (77) uvedlo, že tak dělají v některé z fází prvního cyklu. Nejvíce k tomu

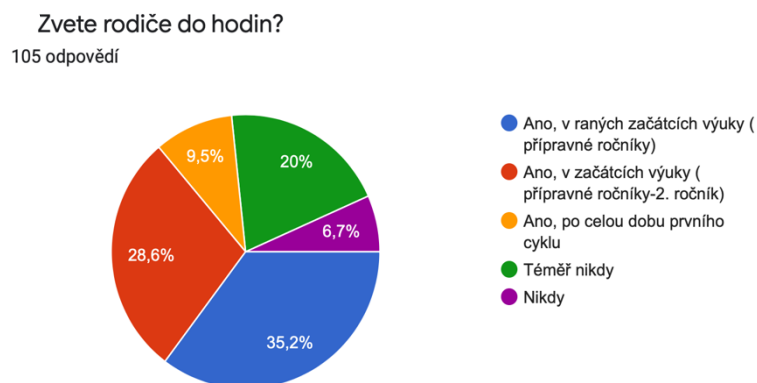
⁵⁷ Viz otázka č.17 dotazníku pro učitele a č.15 dotazníku pro rodiče.

⁵⁸ Viz kapitola Rodič v hodinách.

⁵⁹ Viz kapitola Rodič a cvičení.

⁶⁰ Viz kapitola Rodič v hodinách.

dochází v začátcích studia. Se zvyšujícím se věkem žáků počet učitelů, kteří zvou rodiče do hodin ubývá, jak lze vidět na obrázku 3.

Obrázek 3 – Zvaní rodičů do hodin (dotazník A)

Jak lze vidět v tabulkách 7 a 8, nejintenzivněji rodiče zapojují učitelé smyčkových a klávesových nástrojů, a to jak při pohledu na pravidelnost přítomnosti na hodinách, tak i na fázi prvního cyklu ZUŠ, ve kterých rodiče zvou. Přibližně třetina obou skupin zve rodiče především v raných začátcích, okolo 40 % v začátcích výuky a z více jak poloviny chodí rodiče na každou hodinu. To je v porovnání výrazně více nežli u dechových nástrojů, kde téměř 60 % učitelů zve rodiče v začátcích výuky a dalších skoro 40 % téměř nikdy, nebo nikdy. Většina rodičů dětí učících se na dechové nástroje chodí do hodin dle učitelů méně jak jednou za měsíc. Pro ostatní nástroje se nesešel dostatečný počet odpovědí pro vyhodnocení situace.

Tabulka 7 – Zvaní rodičů do hodin v závislosti na typu nástroje⁶¹ (dotazník A)

Nástrojová skupina/nástroj	Rané začátky výuky	Začátky výuky	Celá doba prvního cyklu	Téměř nikdy	Nikdy	Celkem
Klávesové	27,3 % (12)	38,6 % (17)	9 % (4)	22,7 % (10)	2,5 % (1)	100,1 % (44)
Dechové	47,8 % (11)	8,7 % (2)	4,3 % (1)	26 % (6)	13 % (3)	99,8 % (23)
Smyčcové	33,3 % (7)	42,9 % (9)	14,3 % (3)	9,5 % (2)	0 % (0)	100 % (21)
Kytara	57 % (4)	14,3 % (1)	0 % (0)	14,3 % (1)	14,3 % (1)	99,9 % (7)
Akordeon	25 % (1)	25 % (1)	0 % (0)	25 % (1)	25 % (1)	100 % (4)
Bicí	25 % (1)	0 % (0)	25 % (1)	25 % (1)	25 % (1)	100 % (4)

Tabulka 8 – Pravidelnost navštěvování hodin rodiči v závislosti na typu nástroje⁶² (dotazník A)

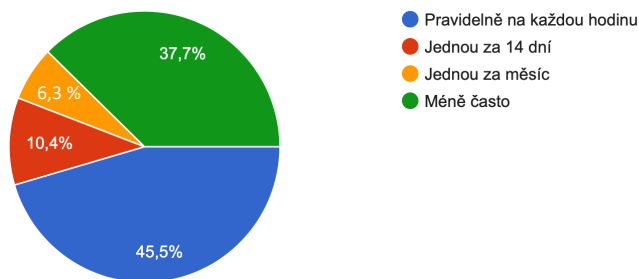
Nástrojová skupina/nástroj	Docházka do každé hodiny	Docházka jednou za 14 dní	Docházka jednou za měsíc	Méně častá docházka	Celkem
Klávesové	57,6 % (19)	12,1 % (4)	3 % (1)	27,3 % (9)	100 % (33)
Dechové	21,4 % (3)	7,1 % (1)	7,1 % (1)	64,3 % (9)	99,9 % (14)
Smyčcové	52,6 % (10)	15,8 % (3)	5,3 % (1)	26,3 % (5)	100 % (19)
Kytara	20 % (1)	0 % (0)	20 % (1)	60 % (3)	100 % (5)
Akordeon	50 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	50 % (1)	100 % (2)
Bicí	0 % (0)	50 % (1)	0 % (0)	50 % (1)	100 % (2)

Z těch, co uvedli, že rodiče do hodin zvou, se téměř polovina (35) vyjádřila, že rodiče chodí pravidelně na každou hodinu. Více než třetina (29) uvedla, že rodiče chodí méně často jak jednou za měsíc, jak je uvedeno na obrázku 4. Z toho vyplývá, že v některé z fází prvního cyklu alespoň jednou za měsíc navštěvuje hodiny hry na nástroj zhruba 45 % rodičů (48 z celkového počtu 105).

⁶¹ První číslo vyjadřuje procento zastoupení v jednotlivých sekcích, číslo v závorce pak počet odpovědí v absolutních hodnotách.

⁶² První číslo vyjadřuje procento zastoupení v jednotlivých sekcích, číslo v závorce pak počet odpovědí v absolutních hodnotách.

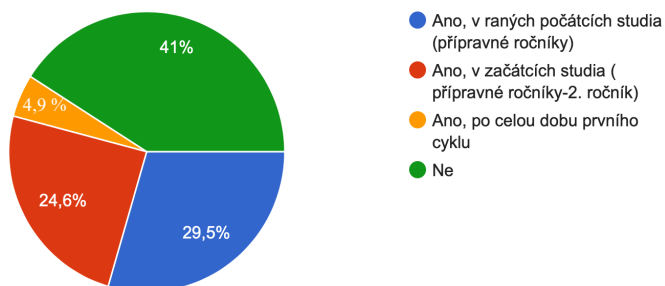
Jak často chodí rodiče do hodin?
77 odpovědí

Obrázek 4 – Pravidelnost návštěv hodin (dotazník A)

Podobný výsledek ukázal i dotazník pro rodiče, kde téměř 60 % (36) rodičů uvedlo, že by se chtělo účastnit vyučovacích hodin v některé fázi prvního cyklu. Přes 40 % (25) pak uvedlo, že se hodin účastnit nechce, jak lze vidět na obrázku 5.

Chtěli byste se účastnit hodin výuky hry na nástroj Vašeho dítěte?
61 odpovědí

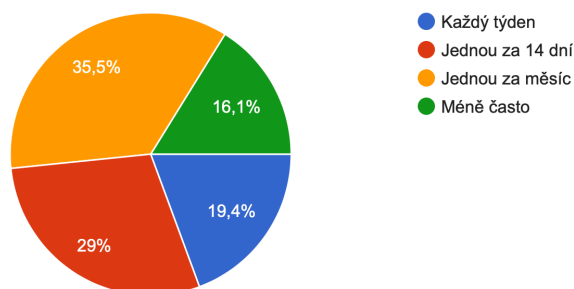

Obrázek 5 – Zájem o účast na hodinách (dotazník B)

Ohledně četnosti, většina rodičů nechce docházet na každou hodinu. Takovou možnost by si vybrala pouze jedna pětina (6) respondentů. Více jak dvě třetiny (20) by chtěly chodit buď jednou za 14 dní, nebo jednou za měsíc, jak je uvedeno na obrázku 6.

Jak často se chcete účastnit vyučovacích hodin?

31 odpovědí

Obrázek 6 – Jak často se chtějí rodiče účastnit hodin (dotazník B)

Jak lze vidět v tabulce 9, jako hlavní důvod, proč zvou učitelé rodiče do hodin, byla v téměř 96 % odpovědí uvedena efektivní pomoc při domácím cvičení. Učitelé tedy od návštěv hodin rodičem očekávají především zvýšenou konativní podporu. Pro příklad: „Aby rodiče věděli, co a jak trénovat a byli schopni pomáhat svému dítěti při nácviku. Aby viděli pokroky, ale i chyby.“, „Ukazuji, jak s dítětem pracuji a co chci, aby doma cvičili.“ Ve velké části bylo také zmíněno, že přítomnost je obzvláště důležitá pro malé děti. Pro příklad: „Aby věděli, to, co má jejich dítě doma dělat, jak se připravovat, mám názor, že šestileté dítě není schopné uhlídat v domácí přípravě vše, co si v hodinách ukazujeme. Rodič je mu pak doma nápomocen.“ Některé odpovědi poukazyvaly i na důležitost vtažení rodičů do výuky. „U malých dětí (cca do 7 let) je potřeba, aby rodič dítě podporoval při domácí přípravě a byl co nejvíce vtažen do procesu výuky.“ Dle mého názoru je pak odpověď, která nejlépe vyjadřuje vědění shrnuté v teoretické části tato. „Aby mohli rodiče doma s dětmi cvičit správným způsobem, viděli průběh hodin a naučili se, jak mají doma s dětmi pracovat. Malé dítě do 8 let není schopné si zapamatovat všechny informace z hodiny a potřebuje od rodičů poradit. Pokud rodiče nejsou hudebníci, je jejich účast na hodinách nezbytná.“ Přílišný důraz na kognitivní podporu se v odpovědích neobjevil.

Tabulka 9 – Důvody ke zvaní rodičů do hodin (dotazník A) ⁶³

Důvod	Efektivní pomoc při cvičení	Pomoc při cvičení s důrazem na mladší žáky	Vtažení rodičů do výuky	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	70	41	7	73
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	95,9 %	56,16 %	9,6 %	100 %

I rodiče v případě zájmu uvádějí podobné důvody, proč chodit do hodin. Jak lze vidět v tabulce 10, ve svých odpovědích zmiňují primárně to, že chtějí vědět, jakým způsobem učitel v hodině s dítětem pracuje a jak doma lépe pomáhat, což lze charakterizovat jako konativní podporu. Pro příklad: „Zajímá mě vztah učitele a dítěte, doma pak mohu občas poradit, při cvičení mohou pomoci i nahrávky, které při hodině udělám.“, „Abych mohla pomoci připomenout dítěti co a jak má za úkol od učitele cvičit.“, nebo „Sám na klavír nehraje, takže bych věděl, jak na to.“. V malé, avšak nezanedbatelné části odpovědí je zmíněn o dohled a kontrola toho, co dělá učitel. Pro příklad: „Abych měla kontrolu nad tím, co dělají.“, „Chci vidět kvalitu a styl výuky“. Vzhledem ke stručnosti odpovědí však nelze s jistotou vyvodit, zda všichni respondenti skutečně chtějí kontrolu a dohled, nebo jestli to primárním cílem pochopení práce učitele a následná pomoc v domácím prostředí.

Tabulka 10 – Motivace rodičů k účasti na hodinách (dotazník B)

Důvod	Pomoc při cvičení	Dohled na kvalitu a obsah výuky	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	31	6	35
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	88,6 %	17,1 %	100 %

⁶³ Odpovídali ti učitelé, kteří uvedli, že rodiče v některé fázi prvního cyklu zvou do hodin.

Jak je uvedeno v tabulce 11, na otázku „Jaké bývají reakce rodičů na žádost o jejich přítomnost v hodinách” přes 70 % učitelů uvedlo, že převážně kladné. Celkový obsah kladných odpovědí nejlépe vystihuje tato: „*V naprosté většině pozitivní – sami brzy zjistí, že jejich účast na hodinách jim velmi usnadňuje domácí přípravu a dítě rychle a efektivně postupuje vpřed. Navíc pro většinu rodičů je důležité vidět, jak jejich dítě na hodině pracuje, jak mu to jde. Nesetkala jsem se s odmítavým postojem, maximálně z důvodu časové vytíženosti, ale i tak si alespoň jednou za čas rodiče dokázali zařídit volno, aby mohli přijít na hodinu.*” Téměř 12 % respondentů uvedlo, že se reakce různí člověk od člověka, pro příklad: „*Jak u koho. Někteří jsou překvapeni, někteří nadšení. Velmi často se zapojují aktivní prarodiče. Je to velmi radostné.*” nebo „*Různé – překvapení, že to vůbec jde, chtějí znát důvody jejich přítomnosti v hodině, někteří velmi rádi nabídku přijmou, jiní využijí párkrát nebo vůbec.*” Přes 6 % respondentů pak uvedlo, že reakce bývají neutrální. Pro příklad „*Neutrální, většinou bez problémů, ale po mých zkušenostech – rodič v hodině většinou neznamenal lepší přípravu.*” Pouze lehce přes 5 % uvedlo, že reakce bývají negativní. Například „*Negativní, berou stále ZUŠ jako kroužek.*” Přes 5 % pak neodpovědělo na položenou otázku.

Tabulka 11 – Reakce rodičů na pozvání do hodin (dotazník A)⁶⁴

Typ reakce	Kladná	Různorodá, dle typu člověka	Neutrální	Negativní	Odpověď nezařazena	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	54	9	5	4	5	75
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	72 %	12 %	6,66 %	5,33 %	6,66 %	100 %

⁶⁴ Odpovídali ti učitelé, kteří uvedli, že rodiče v některé fázi prvního cyklu zvou do hodin.

Jak lze vidět v tabulce 12, téměř respondentů uvedla, že při se při výuce věnují primárně dětem. Na otázku „Jakým způsobem zapojujete rodiče při výuce?“ totiž vybrali možnost, že „Rodiče sedí v pozadí, naslouchají a do průběhu hodin jsou vtahováni pouze v případě, že se na něco zeptají.“ Necelá třetina vybrala variantu „Rodičům věnuji podobnou pozornost jako dítěti a aktivně se snažím, aby látku pochopili.“ Přes 23 % si vybralo volnou odpověď a převážně popsali, že využívají kombinace obou možností. Např. „*Obě možnosti jsou přístupné, záleží na věku dítěte*“ nebo „*Podle věku dítěte a probírané látky. Pokud jde o ladění nástroje u přípravných ročníků, veškerá pozornost je u rodičů. U starších spíše sedí v pozadí a ptají se, když mají zájem.*“

Tabulka 12 – Způsob zapojování rodičů (dotazník A)⁶⁵

Způsob	Rodiče spíše v pozadí	Rodičům je věnována velká pozornost	Jiný	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	36	23	18	77
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	46,8 %	29,9 %	23,4 %	100 %

Na otázku „Proč nezvete rodiče do hodin?“ odpovídali ti učitelé, kteří uvedli, že rodiče do hodin nezvou nikdy, nebo téměř nikdy. Sešlo se tudíž 29 odpovědí. Jak je uvedeno v tabulce 13, v téměř polovině z nich je zmíněno, že s přítomností rodiče se dítě začne chovat jinak a znervózní. Pro příklad: „*Dítě se obrací na rodiče a reaguje podle toho, jak se rodič chová. Není bezprostřední*“, „*Dítě se lépe soustředí a spolupracuje, když je se mnou samo. Pokud by ale rodiče chtěli hodiny navštěvovat, nebudu jim bránit*“. Přes 17 % odpovědí pak mluví o tom, že nevidí důvod ke zvaní rodičů. V desetině případů učitelé uvedli, že rodiče nemají čas a stejné procento učitelů chce vést děti k větší samostatnosti. Necelých 7 % učitelů uvedlo, že rodiče nechtějí chodit a stejný počet rodiče zvat nesmí kvůli pravidlům školy.

Je také důležité říci, že ve více jak 40 % odpovědí je řečeno, že rodiče do hodin chodit můžou. Např.: „*Dítě by se mělo nástroji věnovat samo. Rodiče by neměli mít se ZUŠ*“

⁶⁵ Viz výše.

přítěž. Hlavně v případech že hudbě nerozumí. Pokud má ovšem rodič zájem, do hodin přijít může :)"

Tabulka 13 – Důvody k nezájmu rodičů do hodin (dotazník A)⁶⁶

Důvod	Nervozita dítěte	Není důvod ke zvaní	Nedostatek času rodičů	Vedení k samostatnosti	Zákaz ze strany vedení školy	Nezájem rodičů	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	14	5	3	3	2	2	29
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	48,3 %	17,2 %	10,3 %	10,3 %	6,9 %	6,9 %	100 %

Hlavním důvodem nechození do hodin z pohledu rodičů je čas. Jak lze vidět v tabulce 14, uvedla to téměř polovina respondentů z těch, kteří v předchozí otázce uvedli, že hodiny navštěvovat nechtějí. Necelá třetina mluví o tom, že v přítomnosti rodiče začne reagovat dítě jinak. Např.: „Narušení intimacy žáka a učitele. A není důvod, slyším ho hrát doma.“ „Dítě lépe spolupracuje s učitelem, když není rodič přítomen.“ „Hra na nástroj vyžaduje disciplínu a také autoritu učitele. Přítomnost rodiče není podle mého žádoucí. Žák a učitel si musí společně vytvořit styl spolupráce, který vyhovuje jim oběma, nikoliv který vyhovuje přihlížejícímu rodiči.“ Více jak desetina rodičů uvedla, že má zájem do hodin chodit, ale brání jim v tom externí důvody. Např.: „Chtěla jsem, ale syn si to nepřeje, tak to respektuji“, „Ráda bych, moc mě to hudební téma zajímá, ale nechci vyvolávat pocit kontroly vyučujícího, nebo dítěte.“ Více jak desetina také uvedla, že nevidí důvod, protože mají důvěru ve schopnosti učitele.

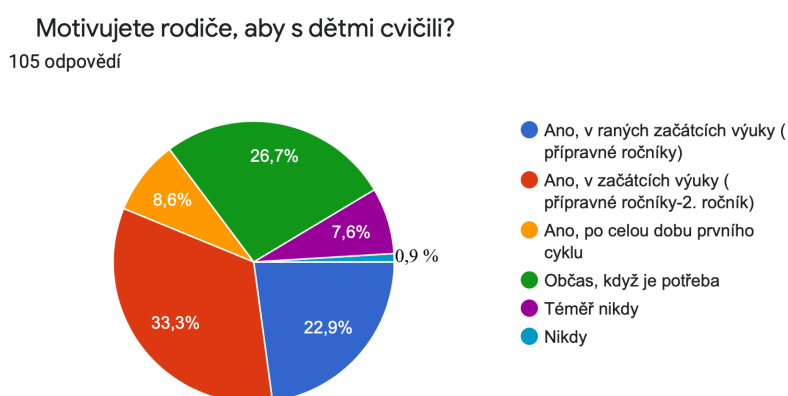
⁶⁶ Odpovídali ti učitelé, kteří uvedli, že rodiče zvou nikdy, nebo téměř nikdy.

Tabulka 14 – Důvody k nechození do hodin (dotazník B)

Důvod	Nedostatek času	Zvýšená nervozita dítěte	Externí důvody	Důvěra ve schopnosti učitele	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	12	8	3	3	25
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	48 %	32 %	12 %	12 %	100 %

8.4.2.2 Rodič a cvičení

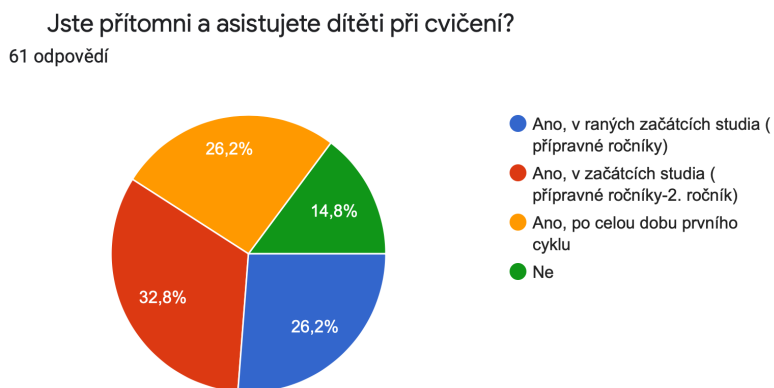
Dalším tématem, kterého se tento dotazník dotkl, bylo cvičení. Jak je uvedeno na obrázku 7, téměř 65 % učitelů (68) uvedlo, že v některé z fází prvního cyklu motivují rodiče, aby s dětmi doma cvičili. Přes 55 % (59) z nich tak dělá v raných začátcích, či v začátcích výuky. Více jak čtvrtina (28) uvedla, že rodiče motivuje občas, když je potřeba. Pouze necelá desetina (9) uvedla, že to nedělá vůbec, nebo téměř vůbec.

Obrázek 7 – Motivace rodičů ke cvičení s dětmi (dotazník A)

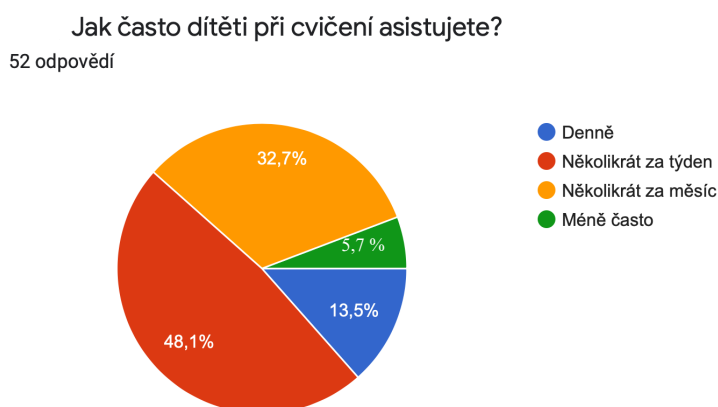
Je zajímavé, že více jak 85 % (52) rodičů uvedlo, že v některé fázi prvního cyklu jsou přítomni a asistují dětem při cvičení. Největší rozdíl mezi přístupem rodičů a učitelů byl

v době, po kterou rodiče s dětmi cvičí. Pouze necelá desetina (9) učitelů uvedla, že rodiče motivují, aby s dětmi cvičili po celý první cyklus, ale více jak čtvrtina (16) rodičů odpověděla, že to tak přesto dělá, jak je vidět na obrázku 8.

Obrázek 8 – Asistence rodičů při cvičení (dotazník B)

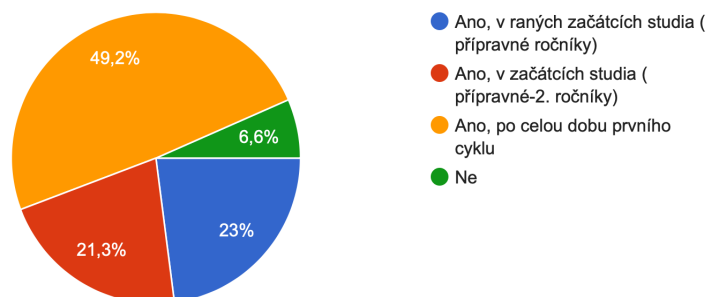
Jak lze vidět na obrázku 9, přes 60 % (32) rodičů (z těch, co někdy asistují) uvedlo, že dětem asistuje několikrát za týden či častěji. Nejideálnější formu každodenní pomoci praktikuje necelých 14 % (7) rodičů.

Obrázek 9 – Pravidelnost asistence při cvičení (dotazník B)

Jak je uvedeno na obrázku 10, skoro 95 % (57) rodičů uvedlo, že dohlíží na to, jestli dítě cvičí. Necelá polovina (30) tak dělá po celou dobu prvního cyklu.

Dohlížíte na to, jestli dítě cvičí?
61 odpovědí

Obrázek 10 – Kontrola cvičení (dotazník B)

Co se týče způsobu asistence, přesně polovina rodičů praktikuje hands on přístup, kdy s dětmi aktivně cvičí, radí jim a pomáhají při hře (kombinace konativní a emoční podpory). Např.: „*Sleduji správné posazení rukou na klavíru, pomáhám najít správnou notu, povzbuzuji k opakování těžkého místa, kontroluji délku not, upozorním na chybu a pomáhám vyteskáním, zazpíváním nebo přehráním problémové oblasti...*” nebo „*Přečteme si z notýsku, co má hrát. Nová cvičení mu pro představu hraju. Postupně je projdeme, někdy hrajeme spolu – každý jednu ruku.*” Druhá polovina do hraní aktivně nezasahuje a spíše poslouchá, morálně podporuje či připomíná, aby dítě cvičilo (zde se jedná spíše o emoční podporu). Např.: „*Dítě je vděčné za moji přítomnost, hraje mamince. Nijak mu ale do hraní nezasahuji.*” či „*Pouze poslech a hlídání, že opravdu cvičí a "nefláká se".*”

8.4.2.3 Způsoby motivace rodičů ze strany učitelů

Jakým způsobem motivují učitelé rodiče dětí k tomu, aby s dětmi cvičili? Jak lze vidět v tabulce 15, je zhruba třetině odpovědí je primárním sdělením to, že vysvětlí rodičům, proč je jejich přítomnost u cvičení důležitá a také jakým způsobem mají doma cvičit. Pro příklad: „*Od začátku učím tak, že je to jejich společná práce – rodičům vysvětluji, jak mají s dětmi doma cvičit, pokud něco doma opomenou, vysvětluji jim oběma, že je potřeba v nějakém směru přidat – u malých dětí nepřipouštím možnost, že by cvičily sami. Postupně jak jsou děti starší, většinou se samy osamostatňují a pomoc rodičů potřebují méně a méně, ale snažím se co nejdéle připomínat, aby děti alespoň při samostatném cvičení kontrolovali.*” nebo „*Vysvětlím nutnost jejich přítomnosti a spolupráce*

při domácí přípravě, ideálně formou hry + několik možností přípravy podle aktuální látky. Jeli to možné, snažím se, aby hráli oba.” Zhruba sedmina učitelů uvedla, že rodiče motivovat nemusí, protože to dělají sami od sebe. Příklad: „Oni o to mají zájem bez nějaké velké motivace z mé strany.” či „Pokud rodič nemá zkušenost jen jako hlídání, není motivace potřeba.” Stejně tak v sedmině odpovědí učitelé mluví o tom, že když je to možné, tak rodiče hrají s dětmi společně, ať už doma, nebo na koncertech. Příklad: „Nejlepší motivací je vystoupení na rodinném koncertě.” 7,5 % pak uvedlo, že neví, nebo nic nevedlo. Zbytek myšlenek se objevil jen v jednotlivých odpovědích, ale i přesto některé z nich pro jejich zajímavost uvedu. Dva učitelé například mluví o pocitech radosti: „Pokouším se jim zprostředkovat pocit radosti z toho, jak nám jde týmová spolupráce. Pokud rodiče (prarodiče) hráli, často říkají, že oni se to učili jinak, ale, že to, jak s dětmi pracují teď, je i pro ně mnohem veselejší, pochopitelnější. Společně učíme dítě pravidelné domácí přípravě (...)” Jeden učitel také zmínil určitý způsob plánování „formou stanovených cílů.”

Tabulka 15 – Způsoby, jak učitelé motivují rodiče ke cvičení s dětmi (dotazník A)⁶⁷

Způsob	Vysvětlení důležitosti a jak na to	Není potřeba – dělají to sami	Společné hraní	Nevím/nevedl	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu	22	11	11	6	80
Počet odpovědí se zmínkou tohoto důvodu v %	27,5 %	13,75 %	13,75 %	7,5 %	100 %

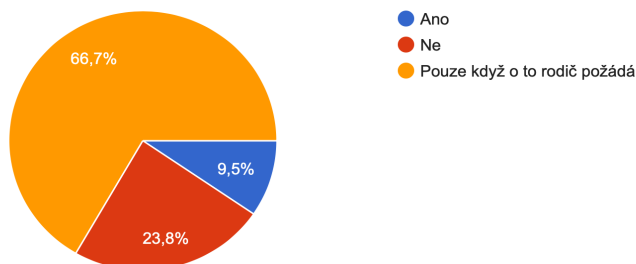
8.4.2.4 Rodič a učivo

Dvě otázky se podívaly na množství učiva a výběr repertoáru. Jak je uvedeno na obrázku 11, pouze necelá čtvrtina (25) učitelů uvedla, že rodičům nedávají možnost zasahovat do množství učiva, které jejich děti dostávají. Dvě třetiny (70) z nich tak dělají v případě zájmu rodičů. Desetina (10) pak tuto možnost dává. Pohled rodičů se zde moc neliší

⁶⁷ Odpovídali všichni učitelé kromě těch, kteří uvedli, že rodiče ke cvičení s dětmi motivují nikdy, nebo téměř nikdy.

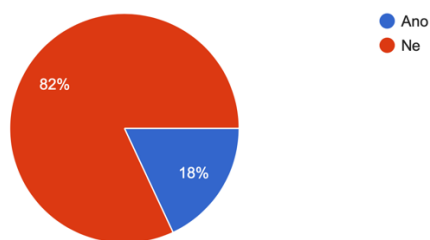
od pohledu učitelů, necelá pětina (11) uvedla, že na množství učiva chce mít vliv. Zbytek rodičů (50) mít vliv nechce, jak je uvedeno na obrázku 12.

Dáváte rodičům možnost zasahovat do množství učiva, které jejich děti dostávají?
105 odpovědí

Obrázek 11 – Zasahování do množství učiva (dotazník A)

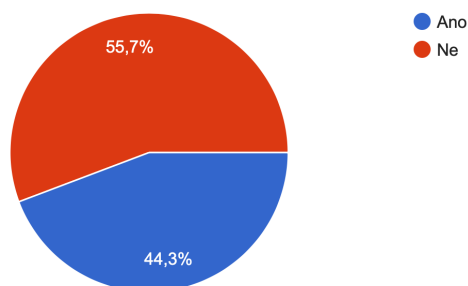
Chtěli byste mít vliv na množství učiva, které učitel zadává?
61 odpovědí

Obrázek 12 – Zájem o vliv na množství učiva (dotazník B)

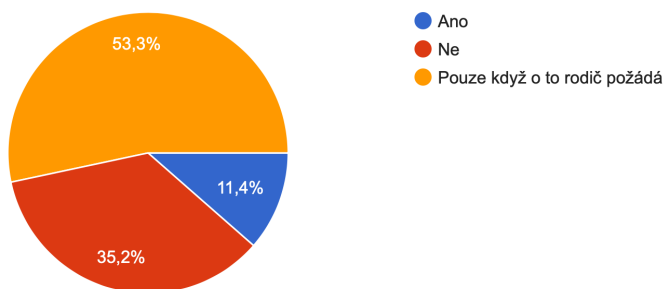
V porovnání větší diskrepance je ve výběru repertoáru. Téměř polovina (27) rodičů uvedla, že by na něj mít vliv chtěla, jak je uvedeno na obrázku 13. Většina (68) učitelů možnost zasahovat do repertoáru stále dává, avšak kategorické ne uvedla více než třetina (37) z nich, jak lze vidět na obrázku 14.

Chtěli byste mít vliv na výběr repertoáru?
61 odpovědí

Obrázek 13 – Zájem rodičů o vliv na repertoár (dotazník B)

Spolupracujete s rodiči na výběru repertoáru?
105 odpovědí

Obrázek 14 – Míra spolupráce na výběru repertoáru ze strany učitelů (dotazník A)

Téměř všichni učitelé pomáhají svým žákům s výběrem nástroje, tuto možnost uvedlo přes 97,1 % (102) z nich.

8.4.2.5 Rodič a život školy

Ačkoliv přímé zapojení do výuky hry na nástroj je jedna z primárních forem participace, rodiče se mohou podílet na chodu školy i jinými způsoby. Není velkým překvapením, že 99 % (104) učitelů uvedlo, že zvou rodiče na koncerty jejich dětí. 75,4 % (46) rodičů uvedlo, že chodí na koncerty svých dětí pravidelně, 23 % (14) na koncerty chodí, ale ne na všechny a pouhé 1 % (1) na koncerty nechodí vůbec.

36,2 % (38) učitelů také uvedlo, že rodiče zapojují do příprav koncertů a školních akcí. Zbytek rodiče nezapojuje. Zde je lehká diskrepance s pohledem rodičů, zájem o zapojování do organizace akcí a koncertů projevilo 26,2 % (16) respondentů. Zbytek se zapojovat nechce.

8.4.2.6 Komunikace s rodiči

Jak je uvedeno na obrázku 15, více jak polovina (63) učitelů uvedla, že s rodiči komunikují alespoň jednou za 14 dní či častěji. Jak lze vidět v tabulce 16, komunikace probíhá převážně osobně či telefonicky, o něco méně pak učitelé komunikují e-mailem či přes žákovskou knížku/notýsek. Téměř polovina učitelů využívá ke komunikaci sociální sítě, více jak třetina posílá vzkazy po dětech a lehce přes desetinu se baví s rodiči na třídních schůzkách. Valná většina (80 %) rodičů je spokojena s množstvím komunikace, avšak 20 % by chtělo komunikaci častější.

Obrázek 15 – Pravidelnost komunikace (dotazník A)

Tabulka 16 – Formy komunikace mezi rodiči a učiteli (dotazník A)

Forma komunikace	Telefonická	Osobní	Žákovská knížka/notýsek	Email	Sociální sítě	Vzkazy posílané po dětech	Třídní schůzky	Celkový počet odpovědí
Absolutní počet odpovědí	91	90	74	73	46	37	12	105
Počet odpovědí v %	86,7 %	85,7 %	70,5 %	69,5 %	43,8 %	35,2 %	11,4 %	100 %

8.4.2.7 Změny v přístupu v době pandemie koronaviru

Vzhledem k tomu, že tato bakalářská práce vznikala v době pandemie Covidu-19, dotazník se podíval i na to, zda se změnil přístup učitelů k rodičům. 43,8 % učitelů uvedlo,

že rodiče začali do výuky zapojovat více. 2,9 % rodiče zapojuje méně a zbytek (53,3 %) svůj přístup nezměnil, jak lze vidět v tabulce 17. Kromě zvýšení zapojování rodičů se zvýšila i míra komunikace, 64,8 % učitelů uvedlo, že s rodiči začali komunikovat více. Zbytek svůj přístup nezměnil. Jak lze vidět v tabulce 18.

Tabulka 17 – Změny v míře participace v době pandemie koronaviru (dotazník A)

Míra participace	Zvýšená participace	Snížená participace	Míra participace zachována jako před pandemií	Celkem
Absolutní počet odpovědí	46	3	56	105
Počet odpovědí v %	43,8 %	2,9 %	53,3 %	100 %

Tabulka 18 – Změny v míře komunikace s rodiči (dotazník A)

Míra komunikace	Zvýšená	Snížená	Stejná	Celkem
Absolutní počet odpovědí	68	0	37	105
Počet odpovědí v %	64,8 %	0 %	35,2 %	100 %

8.4.3 Shrnutí

Hlavním výzkumným cílem praktické části bylo zjistit, zda je přítomnost rodiče (jak na hodinách, tak i u cvičení) vyžadovaná a realizovaná a jak je vnímaná samotnými rodiči. Tento cíl byl naplněn, viz níže.

VO1: Jak lze charakterizovat podíl rodičů aktivně zapojených do výukových hodin z hlediska jeho rozsahu, vývoje v čase a intenzity aktivní participace a jaké jsou důvody k jejich zapojování/nezapojování?

Výsledky výzkumného šetření říkají, že podíl učitelů vyžadujících participaci rodiče v hodinách se liší v závislosti na typu nástroje. Vyšší míru participace očekávají učitelé smyčkových nástrojů a klavíru, alespoň v porovnání s nástroji dechovými. Učitelé z prvních dvou skupin nástrojů vyžadují, aby rodič navštěvoval hodiny jak po delší období, tak i pravidelněji. Tento nálezkoresponduje i s pohledem škol hry na nástroj, které byly popsány v teoretické části. Stejně tak se tato míra mění v závislosti na věku

dítěte, kdy se zvyšujícím se věkem dítěte počet učitelů očekávajících participaci rodičů v hodinách ubývá. Podobně to vnímají i rodiče, kdy s rostoucím věkem dítěte klesá jejich zájem o návštěvy hodin. Hlavním důvodem pro zapojování rodičů do hodin je jak pro učitele, tak i pro rodiče očekávání zvýšené efektivity při domácím cvičení (uvedlo 95,9 % a 88,6 % respektive). Naopak jako hlavní argument pro nezávání rodičů do hodin uvádějí učitelé zvýšenou nervozitu dítěte (48,3 % respondentů), rodiče zmiňují především nedostatek času (48 %) a zvýšenou nervozitu dítěte (32 %).

VO2: Jak lze charakterizovat podíl rodičů asistujících dětem při cvičení z hlediska jeho rozsahu, vývoje v čase a intenzity a jakým způsobem asistují při cvičení?

Podobně jako bylo popsáno v předchozí otázce, podíl rodičů asistujících při cvičení se mění s věkem dítěte. Se zvyšujícím se věkem klesá. Tento jev je viditelný v odpovědích rodičů i učitelů, avšak rodiče uvádějí, že dětem asistují po delší dobu, nežli dle odpovědí vyžadují učitelé.⁶⁸ Více jak 60 % rodičů uvedlo, že dětem asistují několikrát týdně či častěji. Zhruba 50 % rodičů dětem pomáhá aktivně, kdy s dětmi cvičí, radí jim a pomáhají při hře, druhá polovina do hraní aktivně nezasahuje, ale poslouchá, podporuje a cvičení připomíná.

Dílčím výzkumným cílem práce bylo zjistit, jak velká je participace rodičů v širším kontextu výuky a životě školy. Tento cíl byl rovněž naplněn, viz níže.

VO3: Jaký je postoj rodičů k jejich zapojování do života školy a jakým způsobem se k jejich zapojování staví učitelé?

Z výzkumného šetření vychází, že se rodiče koncertů a akcí školy účastní spíše jako pasivní účastníci. Zájem o zapojení do jejich organizace uvedla čtvrtina rodičů. V případě učitelů pak 36 % uvedlo, že rodiče do výše zmíněných aktivit zapojují. Naprostá většina (99 %) učitelů uvádí, že rodiče zvou na koncerty dětí, 75 % rodičů uvedlo, že na ně chodí pravidelně.

⁶⁸ Tento nepoměr by mimo jiné mohl být dán i tím, že mezi rodiči-respondenty je větší procento rodičů dětí hrajících na smyčcové a klávesové nástroje nežli učitelů na tyto nástroje.

S ohledem na širší kontext výuky, zhruba 11 % učitelů spolupracuje s rodiči na výběru repertoáru a více jak polovina z nich se tomu nebrání. Zájem o tuto možnost však projevilo více jak 55 % rodičů. Blíže si jsou rodiče s učiteli v otázce, zda rodiče zasahují do množství učiva. Zájem o tuto možnost projevila necelá pětina rodičů a poskytuje 10 % učitelů, avšak dvě třetiny učitelů se tomu nebrání.

8.5 Diskuse a návrh dalšího bádání

8.5.1 Diskuse

Za, do určité míry problematické, považuji to, že zhruba 30 % odpovědí rodičů je od rodičů mých žáků. Nejvíce to ovlivňuje relevanci otázek na spokojenost, které jsou však pouze u komunikace. Vzhledem k tomu, že ostatní otázky se ptají na to, jak si rodiče představují svou ideální participaci ve výuce, zkrácení zbytku dotazníku by nemělo být velké.

Nebylo také jednoduché kategorizovat jednotlivé odpovědi u otázek otevřených, pro zjednodušení a zvýšení srozumitelnosti analýzy nebyly vyjádřeny všechny jejich nuance. K největším generalizacím docházelo v otázce týkající způsobů motivace rodičů ze strany učitelů ke cvičení s dětmi.

Za problematické považuji také to, že v případě dotazů na učitele muselo ze strany respondentů dojít ke generalizaci jejich přístupu k rodičům. Každý rodič a žák je jiný a z vlastní zkušenosti vím, že přístup diverzifikuji podle potřeb jednotlivých žáků a možností rodičů. Myslím si tedy, že výsledky výzkumného šetření reflektují “ideální pohled”, nikoliv stoprocentní realitu ve školách.

Diskutabilní je taktéž to, zdali měly v popisu výsledků zůstat odpovědi učitelů zpěvu, na které bakalářská práce nebyla směřována. Jejich počet je však velmi malý (2 z celkem 105 odpovědí, které byly analyzovány) a dle mého názoru i jejich pohled může být přínosný k odhalení přístupu učitelů ZUŠ k rodičům.

V práci se také mění počet respondentů na různé otázky. Většinou to je vysvětlitelné tím, respondenti odpovídali pouze na otázky, které dávaly smysl v souvislosti s jejich předchozími odpověďmi. Takto byl dotazník v Google Forms úmyslně nastaven. V případě otázek popsanych tabulkami 9 a 11 tomu tak však není, místo očekávaných 77 odpovědí se zde objevuje 73 a 75 odpovědí respektive. Toto je dáno chybou v dotazníku, kde byly otázky označeny jako nepovinné.

8.5.2 Návrh dalšího bádání

Jednou z nových otázek, která vyvstala při analýze odpovědí byla, jaké je rozdělení práce s dětmi v rodině. Ne vždy s dětmi cvičí rodič, a ne vždy to je maminka. Komunikujeme jako učitelé s tím nejlepším kandidátem na to být dítěti “domácím průvodcem k hudbě”?

Je také zřejmé, že většina učitelů si uvědomuje důležitost a užitečnost dobré spolupráce s rodiči, avšak pouze 20 % z nich je bere jako rovnocenné partnery. Ačkoliv by toto číslo mohlo být v ideálním světě vyšší, víceméně kopíruje zájem ze strany rodičů. Bylo by zajímavé se podívat na způsoby, jakými by se počet aktivně zapojených rodičů dal zvýšit.

Další téma, kterého se tato práce pouze dotkla, je změna v přístupu v době online výuky. Jakým způsobem změnili učitelé a rodiče svou spolupráci? Byli aktivní rodiče schopni vyrovnat nedostatky způsobené online výukou? Odborná literatura sice říká, že pro zlepšení výsledků žáka je primární to, jestli je rodič zapojen, nikoliv jestli látku umí, neposílila však domácí výuka “sílu” rodičů, kteří se nejen zajímají, ale mají i praktické znalosti a dovednosti ve hře na nástroj?

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjistit, zda je přítomnost rodiče (jak na hodinách, tak při cvičení) důležitá, vyžadována, realizována a zda je jejich podíl odlišný v závislosti na typu hudebního nástroje.

V teoretické části práce byly tudíž představeny názory odborné literatury a výsledky studií, které říkají, že rodičovská podpora při výuce hry na nástroj může mít více podob, konkrétně se pak dá rozdělit na konativní, kognitivní a emoční podporu. Také spolupráce mezi rodičem, žákem a učitelem může nabývat různých podob, které se od sebe liší jak typy a množstvím podpory, které rodiče dětem dávají, tak i vztahy a mírou spolupráce mezi jednotlivými činiteli. Jako nejefektivnější se sice jeví situace, kdy všichni tři činitelé mezi sebou spolupracují, komunikují a rodiče poskytují vysokou míru emoční podpory, avšak není to jediný možný model, který vede k dobrým výsledkům a spokojenosti dítěte.

Dále bylo popsáno, jakým způsobem mohou rodiče přistupovat ke škole. Zde byly identifikovány tři základní role, a to role zákazníka, partnera, občana a také pohled na rodiče jako na problém. Další kapitola si dala za cíl objasnit důvody, proč rodiče přihlašují děti do hudebních kurzů. Mezi těmito faktory se objevil například kognitivní rozvoj, socializace, obohacení života a mnoho dalších. Následující kapitola popsala to, jak se mění role rodiče v závislosti na věku dítěte. Hlavním závěrem je, že aktivní pomoc při cvičení je důležitá především u mladších dětí. Se zvyšujícím se věkem dítěte nabývá na samostatnosti a rodič již do cvičení nemusí tak aktivně zasahovat. Poslední kapitola teoretické části představila pohledy různých hudebních škol a výukových metod na participaci rodiče ve výuce. Z této kapitoly vychází, že se přístup liší v závislosti na typu nástroje. U smyčcových nástrojů a u klavíru je očekávána větší participace nežli u nástrojů dechových.

Praktická část prostřednictvím dvou dotazníků zkoumala přístup učitelů a rodičů k participaci rodiče ve výuce. Tyto dotazníky se věnovaly celkem šesti oblastem – rodič v hodinách, rodič a cvičení, rodič a život školy, rodič a učivo, komunikace mezi rodiči a učiteli a změny v přístupu v době koronaviru.

Výsledky praktické části práce ve své podstatě potvrdily závěry teoretické části. Míra přítomnosti rodičů při cvičení i v hodinách závisí jak na typu nástroje, tak i na věku dítěte. Učitelé hry na smyčcové nástroje a na klavír požadují vyšší participaci rodiče nežli učitelé nástrojů dechových. Množství rodičů, kteří se účastní hodin a pomáhají dětem při cvičení s rostoucím věkem dětí klesá.

Z toho všeho tedy vyplívá, že je vhodné, aby učitelé s rodiči komunikovali, vysvětlovali jim důležitost jejich participace v hudebním vzdělávání a vhodně je do výuky zapojovali. Není vždy nutné, aby se rodiče účastnili hodin, to záleží na typu nástroje, věku i osobních charakteristikách dítěte, avšak je vhodné, aby dítěti poskytovali emoční, konativní a kognitivní podporu. Jejich zájem a participace totiž v očích dítěte posiluje důležitost hry na nástroj i hudby samotné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AMAN, Junaid, Muhammad Barbar AKRAM, Siti MAS'UDAH, Muhammad SAUD a Yasir Nawaz MANJ. *Parental involvement for better education: The relationship between parental awareness, emotional support, and children's academic achievement at secondary level* [online]. 2019 [cit. 2022-04-12]. Dostupné z: doi:<http://dx.doi.org/10.20473/mkp.V32I42019.334-345>

BÖHMOVÁ, Zdenka, Arnoštka GRÜNFELDOVÁ a Alois SARAUER. *Klavírní škola pro začátečníky*. 2. 2015. ISBN 979-0-2601-0158-6.

BOROVÁ, Milada. *Od peřinky ke školičce a ještě trochu dále*. Praha: Panton International, 2009. ISBN 979-0-20500754-6.

BROKAW, John Parkinson. *The extent to which parental supervision and other selected factors are related to achievement of musical and technical-physical characteristics by beginning instrumental music students* [online]. Michigan, 1982 [cit. 2021-12-04]. Dostupné z: <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/127621>. PhD Thesis. University of Michigan.

BUBLOVÁ, Eva. *Houslová knížka pro radost, aneb, Začínáme ve 3. poloze*. Praha: Bärenreiter Praha, 2011. ISMN 979-0-2601-0537-9

COTÉ, Sylvana a Therese BOUFFARD. Role of parental emotional support in illusion of scholastic incompetence. *European Review of Applied Psychology* [online]. 2011, 61(3), 137-145 [cit. 2022-04-12]. ISSN 1162-9088. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1016/j.erap.2011.05.003>.

CREECH, Andrea. Learning a musical instrument: the case for parental support. *Music Education Research* [online]. 2010, 12(1), 13-32 [cit. 2021-12-04]. ISSN 1461-3808. Dostupné z: doi:[10.1080/14613800903569237](https://doi.org/10.1080/14613800903569237)

CREECH, Andrea a Susan HALLAM. Learning a musical instrument: The influence of interpersonal interaction on outcomes for school-aged pupils. *Psychology of Music*. 2010, **38**(1). Dostupné z: doi:10.1177/0305735610370222

DAVISON, J. W., J. A. SLOBODA a M. J. A. HOWE. The Role of Parents and Teachers in the Success and Failure of Instrumental Learners. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*. 1996, 1995-1996(127), 40-44. ISSN -0010-9894.

Founders Profiles. *Colourstrings* [online]. Finsko [cit. 2022-03-05]. Dostupné z: <http://www.colourstrings.fi/founders-profiles-2/>

GOLA, Zdeněk. *Houslová škola pro začátečníky*. Ostrava-Kunčice: Grafie, 1996.

GROLNICK, Wendy a Corina BENJET. Predictors of parent involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology* [online]. 1997, 89(3), 538-548 [cit. 2020-08-07]. ISSN 00220663. Dostupné z: doi:10.1037/0022-0663.89.3.538

GROLNICK, Wendy a Maria SLOWIACZEK. Parents' Involvement in Children's Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model. *Child Development* [online]. 1994, 65(1), 237-252 [cit. 2020-08-07]. ISSN 00093920. Dostupné z: doi:10.2307/1131378

HLAVATÁ, Iveta. *Hrátky s flétnou, písničkami a pastelkami*. Kladno: Vladimír Beneš, 1995. ISBN 979-0-706512-77-8

JANŽUROVÁ, Zdena, Luboš SLUKA a Milada BOROVIČKOVÁ. *Klavírní školička pro děti 4-6 let: pedagogická publikace s metodickým návodem pro výuku předškolních a raně školních dětí na LŠU se zaměřením i ke čtyřruční hře a ke hře z listu*. Praha: Panton, 1981. ISMN 979-0-2050-0648-8.

Kurzy pro dospělé na základní umělecké škole Bohuslava Martinů [online]. Havířov: Základní umělecká škola Bohuslava Martinů, 2020 [cit. 2022-04-14]. Dostupné z: <https://zusbm-havirov.cz/o-skole/kurzy-pro-dospele/>

MCPHERSON, Gary. *The Child As Musician*. Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-853031-2.

MEYER, Joy a Liesl VAN DER MERWE. Adapting the Suzuki Method for Two Community Music Programmes in Atteridgeville, South Africa. *Muziki: Journal of Music Research in Africa* [online]. 2017, 14(1), 78-102 [cit. 2020-10-28]. ISSN 18125980. Dostupné z: doi:10.1080/18125980.2016.1245461

MICKA, Josef a Magdaléna. MICKOVÁ, Škola hry na housle. Praha: Editio Supraphon, 1982. ISBN: 979-0-2601-0053-4

PROCHÁZKA, Miloslav. *Mladý kavalír 1. díl: Přípravná škola pro trubku* [metodika vydaná samonákladem]. Kyjov: Hudební nakladatelství Miloslava Procházky.

RODRIGUEZ, Adrienne. Parents' perceptions of early childhood music participation. *International Journal of Community Music* [online]. 2019, 12(1), 95-110 [cit. 2020-10-28]. ISSN 17526299. Dostupné z: doi:10.1386/ijcm.12.1.95_1

STOJAN, Jaroslav. *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu: pro začátečníky i samouky 1. díl*. Přerov: Jasto, 1998. ISBN 80-86086-08-9.

ŠEĎOVÁ, Klára. Tiché partnerství: vztahy mezi rodiči a učitelkami na prvním stupni základní školy. *Studia paedagogica* [online]. srp. 2009, , 27-52 [cit. 2021-12-04]. ISSN 2336-4521. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/journals/index.php/studia-paedagogica/article/view/70/172>

TRNKOVÁ, Kateřina, Milada RABUŠICOVÁ, Klára ŠEĎOVÁ a Vlastimil ČIHÁČEK. O školách, v nichž jsou rodiče i ředitelé spokojeni se vzájemnou spoluprací. In: *Studia paedagogica*. bře. 2003, s. 103-116. ISSN 2336-4521.

ZATLOUKAL, Tomáš a kol. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2019/2020: Výroční zpráva České školní inspekce*. 2020. ISBN 978-80-88087-43-4.

YOUM, Hyun Kyung. 2013. Parents' Goals, Knowledge, Practices, and Needs Regarding Music Education for Their Young Children in South Korea. *Journal of Research in Music Education* 61 (3): 280–302. doi:10.1177/0022429413497233.

ZDZINSKI, Stephen. Parental Involvement, Selected Student Attributes, and Learning Outcomes in Instrumental Music. *Journal of Research in Music Education* [online]. 1996, 1996, 44(1), 34-48 [cit. 2022-03-02]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.2307%2F3345412>

ZEYTINOGLU, Selin, Susan CALKINS a Esther LEERKES. Maternal emotional support but not cognitive support during problem-solving predicts increases in cognitive flexibility in early childhood. *International Journal of Behavioral Developement* [online]. 2019, 43(1), 12-23 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1177%2F0165025418757706>

PŘÍLOHY

Příloha A – Dotazník pro učitele ZUŠ

Příloha B – Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ

Příloha C – Seznam odpovědí na otevřené a polouzavřené otázky

Příloha A – Dotazník pro učitele ZUŠ

- 1) Který hudební nástroj vyučujete?
- 2) Kolik let vyučujete hru na nástroj?
- 3) Jaké je Vaše pohlaví
 - a) Muž
 - b) Žena
- 4) Kolik je Vám let
 - a) 20-29
 - b) 30-39
 - c) 40-49
 - d) 50-59
 - e) 60-69
 - d) 70 plus
- 5) Zvete rodiče do hodin?
 - a) Ano, v raných začátcích výuky (přípravné ročníky)
 - b) Ano, v začátcích výuky (přípravné ročníky-2. ročník)
 - c) Ano, po celou dobu prvního cyklu
 - d) Téměř nikdy
 - e) Nikdy

Následující otázky jsou pro učitele, kteří v otázce č.5 uvedli možnosti a/b/c

- 6.a) Jak často chodí rodiče do hodin?
 - a) Pravidelně na každou hodinu
 - b) Jednou za 14 dní
 - c) Jednou za měsíc
 - d) Méně často
- 6.b) Za jakým účelem zvete rodiče do hodin?
- 6.c) Jaké bývají reakce rodičů na žádost o jejich přítomnost v hodinách?
- 6.d) Jakým způsobem zapojujete rodiče při výuce?
 - a) Rodičům věnuji podobnou pozornost jako dítěti a aktivně se snažím, aby látku pochopili
 - b) Rodiče sedí v pozadí, naslouchají a do průběhu hodin jsou vtahováni pouze v případě, že se na něco zeptají
 - c) vlastní odpověď

Následující otázka je pro učitele, kteří v otázce č.5 uvedli možnosti d/e

6.e) Proč nezvete rodiče do hodin?

7) Motivujete rodiče, aby s dětmi cvičili?

- a) Ano, v raných začátcích výuky (přípravné ročníky)
- b) Ano, v začátcích výuky (přípravné ročníky-2. ročník)
- c) Ano, po celou dobu prvního cyklu
- d) Občas, když je potřeba
- e) Téměř nikdy
- f) Nikdy

Následující otázka je pro učitele, kteří v otázce č.7 uvedli možnosti a/b/c/d

7.a) Jakým způsobem rodiče motivujete k tomu, aby s dětmi cvičili?

8) Zvete rodiče na koncerty pořádané školou?

- a) Ano
- b) Ne

9) Zapojujete rodiče do příprav koncertů/školních akcí?

- a) Ano
- b) Ne

10) Dáváte rodičům možnost zasahovat do množství učiva, které jejich dítě dostává?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Pouze když o to rodič požádá

11) Spolupracujete s rodiči na výběru repertoáru?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Pouze když o to rodič požádá

12) Spolupracujete s rodiči na výběru repertoáru?

13) Jak často obvykle komunikujete s rodiči?

- a) Každý týden
- b) Jednou za 14 dní
- c) Jednou za měsíc
- d) Méně často

14) Jakým způsobem komunikujete s rodiči? (možno zatrhnout více možností)

- a) Osobně
- b) Telefonicky

- c) Přes děti
- d) Přes žákovskou knížku/notýsek
- e) Na třídních schůzkách
- f) Přes sociální sítě
- e) Emailem

15) Změnilo se množství komunikace v době pandemie koronaviru?

- a) S rodiči komunikuji více než před ní
- b) S rodiči komunikuji méně než před ní
- c) S rodiči komunikuji zhruba stejně

16) Změnil se Váš přístup k zapojování rodičů do výuky v době pandemie koronaviru?

- a) Rodiče zapojuji více než před ní
- b) Rodiče zapojuji méně než před ní
- c) Rodiče zapojuji zhruba stejně

17) Jak velkou roli hrají rodiče ve Vaší výuce?

- a) velkou roli – aktivně je zapojuji a podílí se na hudebním směřování dítěte
- b) Menší – mají spíše podpůrnou roli, hlavní vztah je mezi žákem a učitelem
- c) Malou – rodiče do výuky téměř nijak nezapojuji

Příloha B – Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ

1) Jaké je Vaše pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

2) Kolik je Vám let

- a) 20-29
- b) 30-39
- c) 40-49
- d) 50-59
- e) 60-69
- d) 70 plus

3) Máte hudební vzdělání?

- a) Ano, na úrovni jednoho cyklu ZUŠ
- b) Ano, na úrovni dvou cyklů ZUŠ
- c) Ano, odborné hudební (konzervatoř a více)
- d) Jsem hudební samouk
- e) Ne

4) Na jaký nástroj hraje Vaše dítě? (pokud do ZUŠ chodí více Vašich dětí, vyberte prosím jedno, mladší)

5) Kolik let hraje na nástroj?

6) Chodíte na koncerty Vašich dětí pořádané ZUŠ?

- a) Ano, pravidelně
- b) Ano, ale ne na všechny
- c) Ne

7) Chtěli byste mít možnost zapojovat se do organizace koncertů a akcí ZUŠ?

- a) Ano
- b) Ne

8) Chtěli byste se účastnit hodin výuky na nástroj Vašeho dítěte?

- a) Ano, v raných počátcích studia (přípravné ročníky)
- b) Ano, v začátcích studia (přípravné ročníky-2.ročník)
- c) Ano, po celou dobu prvního cyklu
- d) Ne

9.a) Z jakého důvodu se chcete účastnit vyučovacích hodin?

- 9.b) Jak často se chcete účastnit vyučovacích hodin?
- a) Každý týden
 - b) Jednou za 14 dní
 - c) Jednou za měsíc
 - d) Méně často
- 9.c) Z jakého důvodu se nechcete účastnit vyučovacích hodin?
- 10) Jste přítomni a asistujete dítěti při cvičení?
- a) Ano, v raných začátcích studia (přípravné ročníky)
 - b) Ano, v začátcích studia (přípravné ročníky-2.ročník)
 - c) Ano, po celou dobu prvního cyklu
 - d) Ne
- 10.a) Jakým způsobem dítěti při cvičení asistujete?
- 10.b) Jak často dítěti při cvičení asistujete?
- a) Denně
 - b) Několikrát za týden
 - c) Několikrát za měsíc
 - d) Méně často
- 11) Dohlížíte na to, jestli dítě cvičí?
- a) Ano, v raných začátcích studia (přípravné ročníky)
 - b) Ano, v začátcích studia (přípravné-2.ročníky)
 - c) Ano, po celou dobu prvního cyklu
 - d) Ne
- 12) Chtěli byste mít vliv na množství učiva, které učitel zadává?
- a) Ano
 - b) Ne
- 13) Chtěli byste mít vliv na výběr repertoáru?
- a) Ano
 - b) Ne
- 14) Myslíte si, že s Vámi učitel komunikuje v dostatečné míře?
- a) Ano
 - b) Ne, chtěl/a bych častější komunikaci
 - c) Ne, komunikuje až moc
- 15) Jak si představujete ideální roli rodiče ve výuce Vašeho dítěte?
- a) Chci se aktivně podílet na hudebním směřování dítěte

b) Moje role by měla být spíše podpůrná – přinést nástroj, poslechnout si koncert, pochválit...

c) Chci hrát minimální roli ve vzdělávání

Příloha C – Seznam odpovědí na otevřené a polouzavřené otázky

Dotazník pro učitele ZUŠ

Otázka otevřená: Za jakým účelem zvete rodiče do hodin?

- Aby mohli žákovi doma poradit, připomenout a věděli na co při cvičení dohlédnout
- Seznámení, aby věděli, co děláme a jak mají cvičit. Od druhého ročníku zpravidla jen na posledních 10 minut na opakování zadaného a instruktáž ke cvičení.
- Psychická podpora, více hlav víc ví, rodič = poznámkový blok, protože děti si málo pamatují
- Abych jim vysvětlila, co mají u dítěte dá pohlídat, na co se zaměřit při přípravě do další hodiny
- Aby věděli, jak pomoci žákovi cvičit
- Ukazuji, jak s dítětem pracuji a co chci, aby doma cvičili
- Pokud potřebuji vysvětlit, co má žák doma dělat a jak mu mohou být nápomocni.
- Aby mohli detem pomoci s domácí přípravou
- Aby věděli, co a jak jsme s žákem v hodině dělali a mohli doma dítěti efektivně pomoci se cvičením.
- Tvořivé zapojení rodičů do procesu výuky a poučená pomoc při domácí přípravě.
- Aby měli jasnou představu co doma dělat.
- Aby vedeli, jak s žákem doma pracovat, jak vše správně cvičit. Je to důležité zvláště u rodičů, kteří nemají s hrou na nástroj žádné zkušenosti. Je to tak snazší, zejména, když si rodiče dělají sami poznámky a vím tak, že budou všemu lépe rozumět, než kdyby jen četli mé zápisky.
- Aby rodiče viděli, co a jak trénovat a byli schopni pomáhat svému dítěti při nácviku. Aby viděli pokroky, ale i chyby.
- Pokud chtějí, mohou kdykoliv, u žáků, které mám první rok je to moje podmínka, nemusí pak být na každé hodině.
 - co cvičit, jak cvičit, jak dýchat
 - u malých dětí (cca do 7 let) je potřeba, aby rodič dítě podporoval při domácí přípravě a byl co nejvíce vtažen do procesu výuky
 - Aby viděli co a jak se dělá a mohli dítěti pomoci doma s přípravou
 - Kontakt, způsob práce, jak na přípravu doma, dle potřeb dítěte
 - Seznámení s požadavky na žáky a způsoby cvičení

- chtějí s dětmi doma správně cvičit - hrát si, na hodinách dostanou návod, jsou často kreativní a baví se tím s dětmi
- V případě problému, který nedokážu vyřešit se samotným žákem, příp. jako motivaci aby žáci nebyli na cvičení "sami"
- Z důvodu dobré domácí přípravy, pochopení základů hry na zobcovou flétnu.
- Aby byli v obraze, co a jak s detmi doma cvičit, někdy taky jako podpora žáka, pokud se jedná o introvertní dítě.
- Na úvodní lekce
- Pokud se jedná o přípravné ročníky, tak1 za mesic
- dohled, zda dítě správně cvičí dle pokynů v hodině
- V případě potíží žáka s látkou a slabé domácí přípravě
- Aby věděli, jak s dětmi doma cvičit
- Bez omezení. Kdo chce, ať přijde
- Při začátkách výuky, aby věděli, jak a co mají děti cvičit.
- U začínajících dětí, aby se předešlo špatným návykům.
- Pokud dítě začíná, tak aby pochytili správný postoj a držení nástroje oba
- Spíš aby děti měli že začátku podporu a oporu rodiče
- Aby věděli, co dítě umí a má doma procvičovat.
- Učím je jak připravovat děti do hodiny
- Aby dohlizeli na to,zda zak doma spravne cvici.
- Aby viděli, jak probíhá výuka, co a jak je třeba vylepšovat a trénovat
- Vzájemná spolupráce
- Abych se nezdržovala dlouhým zápisem do žákovské
- Dělán čas od času "den otevřených dveří". Ukazujeme jak pracujeme, upozorňujeme na čem a jak pracovat doma. Také z důvodu odbourávání trémy.
- v tom problém. Rodič zná nejlépe své dítě.
- Ukazka techniky
- Aby věděli jak výuka probíhá a co mají doma cvičit.
- U malých dětí potřebuji, aby věděli, co a jak hlídat. U větších dětí pokud je nějaký problém (žák nic nedělá, nezvládá látku, atd.) PS: u předchozí otázky se nedá odpověď jednoznačně specifikovat, někteří rodiče choí každou hodinu, aniž by se jim to muselo říkat, někteří nepřijdou ani na pozvání, někteří se zastaví sem tam.
- Sledování průběhu hodiny, aby věděli, jak a na čem doma s dětmi pracovat.
- Domácí příprava

- Aby věděli co deláme, jak s dítětem cvičit
- Vysvětlení základů, aby mohli doma dobře upevnit základní principy držení nástroje apod.
- Aby viděli, jak pracujeme v hodině a mohli doma s dětmi procvičovat, co si řekneme a ukážeme.
- Aby měli představu, jak výuka vypadá a co po dětech chci
- Aby mohli vidět, co dělám v hodině a na základě toho pomáhat žákovi při cvičení
- Pro smysluplnou domácí přípravu dítěte, rychlejší pokrok dítěte a tím i zvýšená motivace učit se dál
- domluva, sledování dítěte
- Konzultace ohledně domácí přípravy, zjištění očekávání rodičů a podpora správného přístupu k dítěti v jeho domácí
- Zvu je, pokud mají zájem dítěti při přípravě pomoci
- Aby viděli, jak s dětmi pracuji, na co mohou dítě doma při trénování upozornit apod.
- Aby věděli, jak s dětmi doma pracovat.
- umí dítěti doma poradit
- Aby věděli jak dítě doma pohlídat při cvičení, aby se nenaučily něco jinak než jsem jim vysvětlovala
- Srozumitelnost látky, zadání pro domácí přípravu
- Aby mohli dětem doma pomoci s přípravou
- Aby viděli, to co má jejich dítě doma dělat jak se připravovat, mám názor, že 6 leté dítě není schopné uhlídat v domácí přípravě vše co si v hodinách ukazujeme. Rodič je mu pak doma nápomocen.
- pro usnadnění cvičení doma
- Aby věděli, co doma kontrolovat při nácviu nových věcí
- Aby mohli rodiče doma s dětmi cvičit správným způsobem, viděli průběh hodin a naučili se, jak mají doma s dětmi pracovat. Malé dítě do 8 let není schopné si zapamatovat všechny informace z hodiny a potřebuje od rodičů poradit. Pokud rodiče nejsou hudebníci, je jejich účast na hodinách nezbytná
- Příprava ke cvičení doma
- Různě. Aby viděli, jak jejich dítě pracuje, aby věděli, jak mají pracovat doma a nebo se ze začátku malé dítě bojí.

- Aby si udělali představu o průběhu hodiny, práci s jejich dítětem, aby věděli jak přistupovat k domácí přípravě, abychom se vzájemně poznali.
- Aby doma s dítětem pracovali tak, jako já na hodině
- Aby vedeli, jak pracujeme na hodině a mohli pomoci dítěti doma
- Aby viděli, jak a na čem v hodině pracujeme a mohli dítěti doma poradit, zkontrolovat...
- Především proto, aby pochopili způsob mojí výuky a mohli pak na ni navázat při domácí přípravě dítěte.
- Rodiče mají pozvání, ale využívají ho především v nižších ročnících při dopomoci v domácí přípravě nebo když se jim “něco nezdá”, že má znít tak, jak žák sám předvádí.

Otázka otevřená: Jaké bývají reakce rodičů na žádost o jejich přítomnost v hodinách?

- Kladné (6 odpovědí)
- Pozitivní (5 odpovědí)
- Kladná (3 odpovědi)
- Žádný text (2 odpovědi)
- V naprosté většině pozitivní - sami brzy zjistí, že jejich účast na hodinách jim velmi usnadňuje domácí přípravu a dítě rychle a efektivně postupuje vpřed. Navíc pro většinu rodičů je důležité vidět, jak jejich dítě na hodině pracuje, jak mu to jde. Nesetkala jsem se s odmítavým postojem, maximálně z důvodu časové vytíženosti, ale i tak si alespoň jednou za čas rodiče dokázali zařídit volno, aby mohli přijít na hodinu.
- Na tuto otázku není odpověď možná, stejně jako na 6.a, některé rodiče nezvu, jiní chtějí sami, jiní nemají zájem, ale dají se pozvat, navíc odpověď není validní dvojnásob, protože během pandemie je často naše vůle irelevantní - do hodin rodiče nesměli.
- Vesměs kladné, o přítomnost v hodinách jeví zájem. Na druhé straně, pokud v hodině být nechtějí, nebo nemohou, nijak na ně netlačím (taková situace ale nastává spíše výjimečně).
- Na počátku výuky chtějí chodit, někdy ale jejich přítomnost děti ruší, je to individuální. někdy je lépe, když jsem s žákem sama a rodič přijde ke konci hodiny

- Různé - překvapení, že to vůbec jde, chtějí znát důvody jejich přítomnosti v hodině, někteří velmi rádi nabídku přijmou, jiní využijí párkrát nebo vůbec.
- V naprosté většině pozitivní. Zapojují se do výuky, sami si zkoušejí, jak dítěti pomoci střeť nástroj, které svaly mají být uvolněné atd.
- Většinou v pohodě, na začátku bývají sami zvědaví. Když pak chci jen posledních 5-10 minut, nevadí jim to, stejně jdou dítě vyzvednout.
- Jak u koho. Někteří jsou překvapeni, někteří nadšení. Velmi často se zapojují aktivní prarodiče. Je to velmi radostné.
- Neutrální, většinou bez problémů, ale po mých zkušenostech- rodič v hodině většinou neznamenal lepší přípravu..
- Různé. Někdo je nadšen, jiný se nechá dlouze přemlouvat a někdo razantně svou přítomnost v hodině odmítne.
- Někteří mají zájem, někdo se sám zeptá, zda může být v hodině, ale mnozí ke mně dítě jen odloží
- Rodiče tuto možnost oceňují, ale mnohdy se kvůli pracovním povinnostem nemohou výuky zúčastnit.
- Obyčejně kladně, někdy i sami chtějí v pozdějších letech výuky, pokud necemu nerozumí.
- Pokud mají čas, jsou za to rádi, ty ostatní nenutím, vymyslíme jinou formu kontaktu
- Jak u kterých. Někteří ani nepřijdou, protože nemají čas a přijde jim to zbytečné.
- Jelikož se to nestává často a jen když je to opravdu potřeba, jsou rádi.
- Většinou dobré. Zajímají se, co tam budou dělat, když hudbě nerozumí.
- Jak kteří, ale většinou jsou rádi, protože tomu sami nerozumí.
- Pokud nemají problém z časových důvodů, tak vždy kladné.
- Nenutím, tudíž reakce jsou pozitivní a rádi přijdou.
- Komunikují od začátku hodině, nemají s tím problém.
- Vstřícné, vždy se domluvíme podle jejich možností.
- V začátcích kladná, zajímá je jak hodina vypadá
- Zpočátku vše OK, později přítomnost redukuje
- Prvotně nadšení, poté většinou nemají čas/chuť
- Jak se připravovat do hodin, vysvětlení látky.
- S rodiči mám dobré vztahy, na nikoho netlačím
- Problémy jsou pouze v časových možnostech.

- Většinou jsou rádi, že se mohou zúčastnit
- Většinou se sami zeptají zda mohou zůstat
- Většinou vstřícně až na několik výjimek.
- Negativní, berou stále ZUŠ jako kroužek
- Kladné, rádi se zapojují co cvičení.
- Mene jich prijde, vice "nemaji cas"
- Někteří spolupracují, někteří méně
- Zcela pozitivní a vstřícná
- Reakce jsou vždy kladné.
- kladné, sami se zapojují
- většinou poptávali sami
- Kladné, pochopí důvod
- Vetsinou pozitivní.
- Většinou pozitivní
- Kladné, jsou rádi.
- Kladne. Jdou rádi
- Většinou souhlasí
- Většinou kladné.
- Úplně v pohodě.
- Vesměs kladné.
- Bezproblémové
- Jsou v pohodě
- Bez problémů
- Rádi přijdou
- Vždy kladné
- Nebrani se.
- negativní
- Souhlasí
- V pohodě
- Kladné.
- jak kdy
- Kladne
- kladné

Otázka polouzavřená: Jakým způsobem zapojujete rodiče při výuce?

- Rodiče sedí v pozadí, naslouchají a do průběhu hodin jsou vtahováni pouze v případě, že se na něco zeptají. (36 odpovědí)
- Rodičům věnuji podobnou pozornost jako dítěti a aktivně se snažím, aby látku pochopili. (23 odpovědí)
- Druhá možnost s tím, že je vztahují i když potřebuji na něco upozornit. U větších dětí spíše přijdou na konci hodiny a samotní žáci ukáží rodičům, na co si dávat pozor a případně já doplním, je to takové shrnutí...
- Druhá možnost + k rodičům směřuji některé metodické pokyny, je-li potřeba se při domácí přípravě více zaměřit na určitý technický problém, nebo se důsledně vyvarovat nesprávných návyků.
- Je to různé, velmi záleží na přístupu samotného rodiče. Ideální jsou obě varianty. Měla jsem i maminku, která hrála aktivně s námi.
- Rodiče sledují, jak s dítětem pracuji, nezasahují, ale když rekapituluji hodinu a zadávám úkol, ukážu rodiči, jak mají doma cvičit, upozorním na chyby, kterých se vyvarovat a také proč cvičit zrovna takto
- Spíše druhá možnost, větší pozornost věnuji určité dítěti, ale na rodiče se také často obracím.
- U úplných začátečníků se na rodiče obracím velmi často, hodina probíhá v podstatě tak, že vše, co vysvětluju žákovi, vysvětluju následně i rodiči - je velmi důležité, aby se rodiče naučili, jak mají s dětmi procvičovat základy. V následujících dětech se pozornost víc a víc obrací k dětem a z rodiče se stává jen pozorovatel, aby se pozvolna dítě naučilo pracovat samostatně a připravilo se pomalu na samostatné hodiny bez rodičů
- Rodič je tichý pozorovatel. Případné dotazy vysvětluji na konci hodiny.
- Obě možnosti jsou přípustné, záleží na věku dítěte
- Rodiče se v pozadí, ale někdy je zapojím přímo do samotné výuky. Například v rámci hlasových a dechových cvičení. Děti jsou nadšené, že jsou rodiče chvílku na "stejně lodi".
- obě možnosti využívám, podle toho, jak dítě spolupracuje a jak je přítomnost rodiče nápomocná při práci s dítětem
- něco na pomezí obou možností
- Obě předchozí volby jsou správně. Plus další možnosti, např. rodič chytřejší než učitel :)

- Obě dvě varianty, záleží na povaze rodiče.
- Hlavní pozornost a snaha je směřována k žáku, rodič-prarodič apod. může do hodiny kdykoliv zasáhnout, zeptat se ujasnit si apod.
- Podle věku dítěte a probírané látky. Pokud jde o ladění nástroje u přípravných ročníků, veškerá pozornost je u rodičů. U starších spíše sedí v pozadí a ptají se, když mají zájem.
- Podle potřeby do hodiny zapojují i rodiče. Někdy jen naslouchá a pozoruje, někdy si také sám zkusí předvést daný úkol.
- většinou je to kombinace obou bodů.
- Něco mezi tím. Rodiče jsou spíše v pozadí, aby dítě nerozptylovaly, ale při nácviku složitějších věcí jim vysvětlují, jak doma na to

Otázka otevřená: Proč nezvete rodiče do hodin?

- Prázdný text (3 odpovědi)
- Přítomnosti rodičů nezakazují, pokud chtějí, mohou na hodinách být (tedy aspoň před covidem), ale sama jim to nenabízím. Děti pak bývají plačtivé, nechtějí se mnou komunikovat a mají problém improvizovat.
- Pouze když je dítě v jejich přítomnosti neukazene a mluví s nimi víc než s učitelem
- Nezvu u nejstarších žáků - dokážeme se domluvit sami, jsme zvyklí na způsob práce, z osobních důvodů žaka (puberta, ostych), apod.
- Buď tam s těmi maličkými rovnou zůstanou nebo se ozvou, že něčemu nerozumí, jestli mohou přijít. Nedošlo na to, že bych je musela zvat.
- Mám vždy jen jednoho či dva žáky v 1. - 3. ročníku, tam jsou rodiče vítáni ze začátku. U starších dětí nějak oboustranně cítíme, že to není třeba. Občas zvu rodiče na "násllech" do hodiny, pokud mám třeba pocit, že žák dlouhodobě nepracuje a neposouvá se.
- Dítě se lépe soustředí a spolupracuje, když je se mnou samo. Pokud by ale rodiče chtěli hodiny navštěvovat, nebudu jim bránit.
- Ve většině případů se dítě hůře soustředí a rodič chce zasahovat do výuky
- Většinou mají sami naspěch 😊
- V naší ZUŠ to není zvykem. Určitě bych je přizval na jejich výslovnou žádost, ale zatím k tomu nikdy nedošlo.

- Dítě se nesoustředí....
- Nikdo se mě na to nikdo neptal, neprojevil zájem. Pokud by zájem projevili, klidně ať dojdou, ale většina dětí mi chodí do hodin samo, protože rodiče jsou ještě v práci.
- Neosvědčilo se mi to. Dítě reaguje jinak v přítomnosti rodiče. Potřebuji s dítětem navázat kontakt a rodič je v tomto případě rušivý element.
- Protože nesmím.
- Vedu žáka k samostatnosti, aby sám zvládl řešit problém a nesl zodpovědnost za získané dovednosti.
- Jednak vyučuji někde už 11,30 a většina rodičů těchto malých žáků je v práci a také proto, že děti před rodiči reagují jinak, zdrženlivě. Myslím, že osobní vztah se právě lépe buduje mezi malým dítětem a učitelem. Pokud cítím problém, nebo příprava úplně není ok, okamžitě to řeším s rodiči.
- Protože to není nutné
- Dítě by se mělo nástroji věnovat samo. Rodiče by neměli mít se ZUŠ přítěž. Hlavně v případech že hudbě nerozumí. Pokud má ovšem rodič zájem, do hodiny přijít může 😊
- Pokud cítí potřebu vidět průběh hodiny, mají možnost hodinu navštívit. Sám je ale nezvu, je mi to nepříjemné.
- dítě se chová jinak..mám ráda, když rodič přijde na posledních např. 15 min na zadání a ukázkou, ale nesedí tam celou hodinu
- Žiaci sú zbytočne rozptyľovaní, vediem ich k samostatnosti.
- Děti v jejich přítomnosti bývají nervózní.
- Žák se nesoustředí a rodič většinou do vyučování zasahuje...když kladu otázku žákovi, na něco se ptám, rodič nevydrží a často odpovídají za ně, mají tendenci radit a okřikovat. Rodiče zvu opravdu jen ze začátku např. na první dvě hodiny těch nejmenších, aby věděli co a jak, případně i později na úplný konec hodiny.
- Děti jsou mnohdy bez přítomnosti rodičů (a jejich "dohledu" více uvolněné, méně stydlivé)
- Abychom s žákem nebyli rušeni zvědavými pohledy
- Nezajímá je to
- Rodiče zvu pouze u žáka, kde je zapotřebí. Pokud rodič chce, jeho návštěvě se nebráním

- Je to náročné - zdieľame budovu základnej školy a tam rodičia do tried veľmi esmú. Ale tiež je pravda, že tento rok sme zdieľali celé hodiny s rodičmi.
- Nemajú zájem
- Dítě se obrací na rodiče a reaguje podle toho, jak se rodič chová..není bezprostřední

Otázka otevřená: Jakým způsobem rodiče motivujete k tomu, aby s dětmi cvičili?

- Prázdný text (16 odpovědí)
- Sami vidí, že když děti podporují, pracujeme efektivněji.
- společné hraní, pokud se jedná o muzikanty, v opačném případě se snažím rodiče motivovat formou určitého požadavku
- vysvětlením důležitosti
- Snažím se jim vysvětlit,že hlavně u nejmladších dětí je to nutné.
- Vysvětlím nutnost jejich přítomnosti a spolupráce při domácí přípravě, ideálně formou hry + několik možností přípravy podle aktuální látky. Jeli to možné, snažím se aby hrali oba.
- Kdyz to zvladne rodič, urcite i dite. A ve dvou je to vetsi zabava :)
- Různě, podle potřeby a situace
- Rozhovor, vysvětlení, ukázka
- Vysvetlim jim vse ve vyučovani
- Individuálně
- Opakuji, že je třeba, aby na děti dohlédli. Sami pak vidí, když něco nejde.
- Naučí se něco nového, zjistí, kolik práce jim zabere cvičení a zároveň tím podporují děti.
- Prací na hodině, jak s dítětem, tak s rodičem.
- Vetsinou nemusim rodice motivovat, radi se kolikrat priuci neco noveho a pomuzou sve ratolesti.
- Spíš je poprosím, ať na ně doma dohlízejí a nenechají je cvičit samotné.
- Pokud je to "hrající" rodič, zadávám společné 4ručky, vysvětluji důležitost společného cvičení, nebo alespoň přítomnosti rodiče u dítěte, když cvičí. Zadávám společné úkoly.
- Formou stanovených cílů.
- Učím je hry pro oba, kdy se zapojí i dítě i rodič
- Známkou? Motivuji děti, ne rodiče

- Rychlejší nácvik písní, které si pak mohou s dětmi zazpívat
- Snažím se vysvětlit, jak je pro začátečníky..obzvláště pro malé děti hra na akordeon náročná a čím dříve ovládnou základ, rodiče pak potřebovat nebudou a zvládnou cvičit správně samostatně.
- dítě, které je do hodiny dobře připraveno, je spokojené a má zájem...pomoc dítěti
- Hudebně založení rodiče se zapojují do společného muzicírování, pomáhají s organizací akcí folklorního souboru, se všemi rodiči jsem v osobní komunikaci na sociálních sítích.
- Chválím
- Nahrávám v hodinách žáky na video a rodičům posílám s pochvalou, jak dítě přišlo připravené, ještě lepší je to u čtyřruček, kdy rodiče slyší mou hru s žákem, tedy hotovou kompletní skladbu
- výsledky žáka
- Stačí informace že dítě to samo v začátcích nezvládne. Rodiče to ale chápou sami od sebe
- Jen říkám, že je důležité dítě kontrolovat při cvičení, aby nic neopomněli a hlavně, že je potřebné malým dětem vše předčítat a připomenout, co jsme v hodinách dělali, protože děti mohou rychle zapomenout a nebyvají tak důsledné.
- Nepřímo. Netroufám si rodičům psát, či říkat, aby s dětmi cvičili. Jedná se spíše o náznaky, nápovědy a návody, jak by to mohli dělat, kdyby chtěli. A to ještě většinou spíše jako reakci na jejich iniciativu.
- Nechávám to na rodičích. Nikoho k ničemu nenutím. Mnozí rodiče také nepomáhali.
- Většinou motivovat nepotřebují, vědí že se dítě bude prezentovat
- V rámci ukázkových hodin se snažím upozorňovat, na čem je potřeba pracovat.
- Většinou reálnými příklady, jak to vypadá, když dítě necvičí, když cvičí samo a když cvičí "pod dohledem".
- Že to půjde vše rychleji, když dohlédnou, aby se ten začátek zafixoval správně.
- líbivými skladbami, které rodiče vybírají se žáky
- Pro rodiče byl motor, že žák zahraje babičce. Obvykle není potřeba motivace z mé strany. Chtějí, aby žák postupoval, jinak je přestane hrát bavit.
- Dohled nad pravidelným a efektivním cvičením usnadní celý proces nácviků a ušetří nervy při hodinovém cvičení na poslední chvíli
- Sami se vlastně učí hrát na ten nástroj co jejich dítě.
- Tím, že vidí práci v hodinách.

- Pokud rodič nemá zušku jen jako hlídání, není motivace potřeba
- Zvu je co nejvíce na koncerty, třídní besídky atd. Zde slyší, jak jsou na tom jejich děti (v porovnání s ostatními) a vidí, jak se kteří rodiče dětem věnují.
- dohlížení na četnost cvičení
- Pokouším se jim zprostředkovat pocit radosti z toho, jak nám jde týmová spolupráce. Pokud rodiče (prarodiče) hráli, často říkají, že oni se to učili jinak, ale, že to, jak s dětmi pracují teď, je i pro ně mnohem veselejší, pochopitelnější. Společně učíme dítě pravidelné domácí přípravě. A ještě k tomu, jak dlouho jsou přítomni ve výuce. Někteří jen první rok, někteří cca do druhého ročníku a potom dostanou na vybranou: pokud je tam dítě chce, mohou být přítomni na hodinách klidně až do konce druhého stupně.
- Snažím se je přesvědčit, že společným cvičením dítěti velmi pomáhají
- Říkám jim zo
- Diskuzí
- Nemám pocit, že motivuji, dáme si jasná pravidla hned na samém začátku výuky, vysvětlím, že podpora je velmi důležitá
- Požádám je o pomoc.
- Hlavně tím, že sami rodiče vidí pokroky...
- Líbí se jim, jak je jejich dítě spokojené na hodině a jak mu to jde, tak to doma chtějí také tak, ale někdy děti s rodiči nespolupracují jako se mnou na hodině.ně a
- Příprava na třídní koncert, zkoušky...
- Pokud projeví zájem, učím podle sluchu jednoduché čtyřručky nebo vymyslíme čtyřruční úpravy lidových písní. Dale různé rytmické hry. Vyplňování pracovních listů.
- Píšem odkazy do žiackej knižky.
- Rodiče sami musí mít zájem
- návštěvy hodin, péče o obousměrnou komunikaci
- Nemotivuji. Často nemají k hudbě vztah a žáci to zvládají i bez pomoci
- Vysvětlují klady domácího cvičení s dítětem
- Připravíme společně skladbičky, můžeme je veřejně odprezentovat, stráví se svým dítětem čas jinak než jsou zvyklí...
- Popíši míru talentu u dítěte.

- Předně jim po každé hodině (u těch nejmladších) řeknu, co jsme dělaly a jak pracovat dál
- Nijak. Jsou dospělí a vědí, proč přihlásili dítě si ZUŠ.
- Na třídních koncertech a prostřednictvím pravidelných mailů jim připomínám důležitost jejich zájmu o výuku dětí. Nevyžaduji cvičení s dětmi, stačí, když jim přečtou před každým cvičením zápis z elektronické žákovské.
- Výběr nástroje, repertoáru, způsobu hry, sami mají zájem se zapojit
- Nevím
- Nijak
- Mluvím s nimi o kladech a záporech hry jejich dětí, vymyslím různé úkoly pro obě strany apod.
- Nemusím. Sami se zajímají jak to mají cvičit. Jestli to už pak doma dělají tak to neuhlídám
- Sami vidí, jak to na hodině vypadá, když dítě necvičí. A pokud na hodiny chodí, tak i doma dohlédnou na pravidelné cvičení.
- Pochvalou jak to doma společně dobře zvládli a nacvičili
- Až tak velmi ich nemotivujem, snažím sa im vysvetliť, že deti v tom nemajú byť samé. Chcem, aby si rodičia s deťmi aspoň zaspievali a venovali sa hudbe spoločne spočiatku 5-10min.
- Ukážu jim, jak na to. Ovšem někdy je rodič tak aktivní, že chci jen aby dítě zkontroloval, jestli vůbec hrálo, zpívalo.
- Rychlejší progres
- Aby to děti bavilo, potřebují podporu a zájem doma. Pociť že jsou dobří. To se snažím říkat rodičům. Ale nevnučuji žádné konkrétní věci.
- Nejlepší motivací je společné vystoupení na rodinném koncerte
- Oni mají o to zájem bez nějaké velké motivaci z mé strany.
- Od začátku učím tak, že je to jejich společná práce - rodičům vysvětluju, jak mají s dětmi doma cvičit, pokud něco doma opomenou, vysvětluju jim oběma, že je potřeba v nějakém směru přidat - u malých dětí nepřipouštím možnost, že by cvičily samy. Postupně jak jsou děti starší, většinou se samy osamostatňují a pomoc rodičů potřebují méně a méně, ale snažím se co nejdéle připomínat, aby děti alespoň při samostatném cvičení kontrolovali.

- Většinou jim vysvětluji, proč je to důležité, rodiče kteří hrají na nástroj s dítětem např. nacvičují skladbu na koncert, jiní posílají dítě na hudební tábory, nebo objednávají dětem hudební časopisy, chodí s dětmi na koncerty, hudební akce
- Většinou pochopí že to jinak nepůjde
- Většinou vysvětlím rodičům, že pro malé dítě je velmi obtížné zapamatovat si všechny informace z hodiny a zvládnout vše ohlídat samostatně doma. Prosím je proto aby svému dítěti pomohli. Často jde o věci, které nevyžadují žádné hudební znalosti. Nežádám po rodičích nic co by nemohli zvládnout.
- dítě potřebuje vaši podporu

Dotazník pro rodiče žáků ZUŠ

- Otázka otevřená: Z jakého důvodu se chcete účastnit vyučovacích hodin?
- Chtěla bych vidět, jak učí pedagogové
- pro lepší přehled, co se má dítě naučit a být mu tak nápomocna při domácích cvičeních
- Priucit se a take mit nahled na to,zda syn doma hraje spravne.
- protože chci vidět, jak učitel pracuje
- kvuli nasledne pomoci doma pri studiu
- Pro případnou radu. Ze zájmu.
- Vedet, co se uci a co ma doma cvicit.
- abych věděla jak dítěti pomoci se to naučit
- Zajímalo by mě jeho nasazení ve výuce a také proto, abychom ho mohli případně usměrnit při domácím zkoušení.
- abych mohla lépe pomáhat
- Z důvodu jak se vyučuje a motivuje....
- Abych mu mohla poradit a případně viděla pokrok
- Když je dítě ještě malé a nepamatuje si přesně co mu při výuce říká učitel a zapomene co má hrát do příště
- Se zájmu hry na jiný nástroj
- Zajímá mě, jak výuka probíhá.
- Poskytnout doma dítěti odpovídající podporu
- Abych mohla pomoci připomenout dítěti co a jak má za úkol od učitele doma cvičit.
- pro lepsi pohdovy rozjezd

- Rád bych viděl pedagogické metody učitele
- Podívat se, jak pracují
- Protože já sama hraju na klavír, na housle neumím a tudíž bych doma neuměla synovi poradit, bez toho, co vidím na hodinách
- Sám na klavír nehraju, takže abych věděl, jak na to
- Pochopení toho čemu nerozumím.
- Chci vidět, co se v hodinách děje abych doma uměla poradit
- Chci vidět kvalitu a styl výuky
- Abych měla kontrolu nad tím, co dělají
- Chci vědět jak má doma cvičit
- Zajímá mě vztah učitele a dítěte, mohu pak občas doma poradit, mohou pomoci při cvičení i nahrávky, které při hodině udělám
- když bude doma trénovat, abych věděla, na co si má dávat pozor a co potřebuje zdokonalit
- Abych věděla, jak doma pomáhat
- aby mohla popř. dítěti při domácí přípravě správně pomáhat
- Zvědavost
- Vidět co se dítě učí a co má popř. trénovat
- Za účelem, pomoci dítěti s domácí přípravou na hodiny v ZUŠ.
- podchycení chyb v technice hry v domácím prostředí

Otázka otevřená: Z jakého důvodu se nechcete účastnit vyučovacích hodin?

- nemám čas (2 odpovědi)
- práce
- Mám příliš velký penachim a když jsou v lednu rozsolené chodníky, tak mne pak večer pálí žalud.
- Nemám dostatečné znalosti pro posouzení výuky, nerozumím klavíru, neumím na něj hrát. Nejsem si jistý, že by má přítomnost byla k něčemu dobrá. Navíc si myslím, že by to nebylo vhodné s ohledem na vztah žák - učitel.
- abych nerušil koncentraci dítěte na výuky
- Jako laik mi nepřísluší zasahovat do výuky, vyučující má plnou důvěru. Pro dítě je lepší, když není přítomen rodič.
- Nemám na to čas
- výuku nechávám na vyučujícím

- Narušení intimity žáka a učitele. A není důvod, slyším ho hrát doma.
- Chtěla jsem, ale syn si to nepřeje, tak to respektuji
- Časová marocnost
- Hra na nástroj vyžaduje disciplínu a také autoritu učitele. Přítomnost rodiče není podle mého zadoucí. Žák a učitel si musí společně vytvořit styl spolupráce, který vyhovuje jim oběma, nikoli který vyhovuje přihlízejícímu rodiči.
- Z časových
- jako, ráda bych, to jo, moc mě to hudební téma zajímá, ale nechci, vyvolávat pocit kontroly vyučujícího nebo dítěte.
- Při více dětech, jejich četných koníčcích a vlastním pracovním vyčerpání je to z časových důvodů téměř nemožné.
- Důvěřuji učitelům a nechci narušit klid výuky, doma mi poslech stačí :-)
- Dítě lépe spolupracuje s učitelem, když není rodič přítomen.
- Nejsem pedagog a většinou dítě pracuje jinak za přítomnosti rodiče
- dělá to žena
- Nemám tolik času
- Nemohla bych se účastnit pravidelně, protože mám doma maličké dítě. Také nevím, zda by měla moje přítomnost přínos a dcera by z toho nebyla nervózní. Ale možnost účasti by byla vítána.
- už jsem starý a nemohu dojet
- Další děti, povinnosti, zaměstnání. Když to časově vyjde, nemám problém se zúčastnit, jen to nebude často.
- Časové důvody (práce)

Otázka otevřená: Jakým způsobem dítěti při cvičení asistujete?

- Prázdný text (2 odpovědi)
- dohlížím na to, jestli cvičí
- přehrávám s ní
- Poslouchám a v případě chyb pomáhám "číst noty" a dodržovat správný rytmus
- aby začal cvičit a učím se hrát s ním
- Jsem s ním při hraní
- rytmus, intonace
- Nyní už nijak. Nemohu mu poradit, takže pouze poslechem.

- vyťukávala jsem ji rytmus, ukazovala na noty, povzbuzovala při cvičení (v úplných začátcích)
- Rytmus, pomoc orientace v notovém zapisu
- Připomínám mu, že má cvičit
- Sleduji, poslouchám. Upozorňuji na chyby, chválím.
- Dítě je vděčné za moji přítomnost, hraje mamince. Nijak mu ale do hraní nezasahuji.
- Koukám zda vůbec hraje a trošku dohlížím zda je to správně (umím jen něco málo)
- Hraji to s s ním na klavír
- Doprovázím, kontroluji rytmus
- sleduji rozehraní, poslouchám intonaci a správnost hraného.
- Hrají s ním a poradím, pokud mohu.
- dohlížím
- Hrají s ním dueta na svoje housle
- dohlížím na to, jestli to dělá správně
- Čtu úkoly
- Poslech a podpora
- hlídám, jestli hraje správné noty
- Pomáhám se čtením not a poslouchám
- Držím noty, chválím
- dohledem
- Hlídám správnost čtení not a držení rukou
- Slovně, připomínám, co pan učitel při hodině o hře říkal.
- konzultujeme společně zahrany kus a poté společně "pilujeme" určité pasáže, kde má problém
- Sleduji správné posazení rukou na klavíru, pomáhám najít správnou notu, povzbuzuji k opakování těžkého místa, kontroluji délku not, upozorním na chybu a pomáhám vytleskáním, zazpíváním nebo přehráním problémové oblasti...
- Poslouchám, občas poradím, vyhledání pomůcek na netu, nahravek na youtube
- Čtu noty
- hra na klavesy, nekdy i zpev
- Jak zrovna jako laik mohu.
- Hledám noty

- Přečteme si z notýsku co má hrát. Nová cvičení mu pro představu hraju. Postupně projdeme, někdy hrajeme spolu - každý jednu ruku.
- Poslouchám co hraje i když nedokážu posoudit jestli to hraje dobře.
- Jen poslouchám
- 1)sedím u ní2) přijdu na zavolání v případě nesnáží
- Každý den máme vyhrazený čas, kdy cvičíme, pomáhám připravit nástroj, čist noty atd.
- Pouze poslech a hlídání, že opravdu cvičí a "nefláká se".
- Vařím mu kafe a vynáším popelník
- Příprava nástroje a hlavně připomenutí každodenní pravidelností si na nástroj chvilku zahrát.
- Aby dítě cvičilo správnou látku
- hraju s ním
- Poslouchám
- Poslouchám, chválím nebo radím 😊
- Pouze poslouchám a říkám, jak se mi to líbí.
- dle informací o domácím cvičení na hodinách kontroluji a hlídám plnění zadaného
- radou